

**SPOLOČNÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ
MAS LABOREC NA OBDOBIE 2016 - 2023
(Koncept)**

Názov:	Spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MAS LABOREC na obdobie 2016 - 2023
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Medzilaborce
	Brestov nad Laborcom, Čabalovce, Čabiny, Krásny Brod, Ňagov, Ofka, Ofšinkov , Palota, Radvaň nad Laborcom, Repejov, Rokytovce, Roškovce, Sukov, Svetlice, Valentovce, Volica, Výrava, Zbojné, Zbudská Belá
Dátum schválenia PHSR:	
Obdobie platnosti:	2016 - 2023
Verzia	1.0

1	Úvod.....	4
2	Základné informácie o obciach.....	8
2.1	História obcí.....	9
2.2	Geografická charakteristika.....	15
2.3	Prírodné pomery a klíma.....	15
2.4	Krajinná štruktúra.....	19
3	Analytická časť.....	21
3.1	Analýza vnútorného prostredia.....	21
3.1.1	Demografická štruktúra obyvateľstva a vybrané ukazovatele.....	21
3.1.2	Bývanie.....	29
3.1.3	Trh práce a nezamestnanosť.....	31
3.1.4	Občianska a technická vybavenosť.....	34
3.1.4.1	Občianska vybavenosť.....	34
3.1.4.1.1	Vzdelávanie.....	34
3.1.4.1.2	Šport a športové zariadenia.....	35
3.1.4.1.3	Zdravotníctvo.....	36
3.1.4.1.4	Cestovný ruch a rekreácia.....	37
3.1.4.1.5	Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky.....	38
3.1.4.2	Technická infraštruktúra.....	42
3.1.4.2.1	Cestná sieť a dopravné systémy.....	42
3.1.4.2.2	Vodné hospodárstvo.....	44
3.1.4.2.3	Energetické hospodárstvo.....	44
3.1.4.2.4	Telekomunikácie.....	45
3.1.4.2.5	Odpadové hospodárstvo.....	45
3.1.4.3	Vyhodnotenie dotazníka.....	46
3.2	Analýza vonkajšieho prostredia.....	49
3.3	Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza.....	52
3.4	IDENTIFIKÁCIA POTRIEB A MOŽNOSTÍ ROZVOJA:.....	55
4	STRATEGICKÁ ČASŤ.....	56
5	PROGRAMOVÁ ČASŤ.....	57
5.1	Ukazovatele.....	59
5.2	Projektové zámery.....	61
6	REALIZAČNÁ ČASŤ.....	75

6.1 Akčný plán	75
7 Záver	77
8 Použité zdroje.....	78
Tabuľka 1. Formulár Ú1 - Harmonogram spracovania.....	4
Tabuľka 2. Proces spracovania	5
Tabuľka 3. Prehľad operačných programov a riadiacich orgánov	7
Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2014).....	8
Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch.....	19
Tabuľka 6. Typy pôdy v katastroch obcí	20
Tabuľka 7. Vývoj počtu obyvateľ podľa pohlavia.....	21
Tabuľka 8. Pohyb obyvateľstva (2005-2014)	25
Tabuľka 9. Národnostné zloženie obyvateľov v obciach (SODB 2011)	26
Tabuľka 10. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov	27
Tabuľka 11. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania	28
Tabuľka 12. Byty podľa typu budov	29
Tabuľka 13. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %).....	31
Tabuľka 14. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci	31
Tabuľka 15. Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity.....	32
Tabuľka 16. Živnostníci podľa ekonomických činností v okrese Medzilaborce	33
Tabuľka 17. A: Podnikateľské subjekty.....	33
Tabuľka 18. Športové zariadenia obcí.....	35
Tabuľka 19. Sociálne služby poskytované v obciach	36
Tabuľka 20. Dopravná obslužnosť.....	43
Graf 1. Podiel mužov a žien	22
Graf 2. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2005 do 2014	22
Graf 3. Veková štruktúra obyvateľstva (2014)	22
Graf 4. Národnostné zloženie obyvateľov obce	26
Graf 5. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov	27
Graf 6. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania	28
Obrázok 1. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi.....	18

1 Úvod

V súlade so zákonom NR SR č. 309/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, obce v rámci verejno-súkromného partnerstva MAS LABOREC pripravujú strednodobý strategický dokument s názvom Spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MAS LABOREC na obdobie 2016 – 2023 (ďalej len PHSR). Tento dokument na základe spracovania aktuálnych a relevantných štatistických údajov, ako aj verifikovaných údajov, výstupov z analytickej časti, SWOT analýzy a identifikovaných potrieb – predpokladov rozvoja, navrhne stratégiu rozvoja obcí vo verejno-súkromnom partnerstve. Stratégia, ktorej ciele a priority budú stanovené s ohľadom na existujúci vnútorný potenciál, bude rešpektovať reálne možnosti čo najefektívnejšieho využitia a zhodnotenia definovaných endogénnych zdrojov s cieľom rozvoja miestnej ekonomiky, jedného z predpokladov dosiahnutia vyššej kvality života obyvateľov.

Obsah PHSR je definovaný nasledovne:

Analytická časť je založená na databáze informácií a ukazovateľov, obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia, ako aj príležitosti vo využívaní vnútorného potenciálu územia.

Strategická časť definuje stratégiu rozvoja obce pričom zohľadňuje jeho vnútorné špecifiká a stanovuje strategický a špecifické ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia obce.

Programová časť obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce.

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

PHSR bol spracovávaný v priebehu roku 2015

Tabuľka 1. Formulár Ú1 - Harmonogram spracovania

	2015				2016
Termín	IX	X	XI	XII	I.
Prípravná fáza					
Analytická časť					
Strategická časť					
Programová časť					
Realizačná časť					
Finančná časť					
Finalizácia, schvaľovanie, SEA					

Tabuľka 2. Proces spracovania

Zapojenie aktérov regionálneho rozvoja	<ul style="list-style-type: none"> - externou spoločnosťou - v spolupráci: <ul style="list-style-type: none"> o s externými odborníkmi o so starostami obcí o so zamestnancami obcí - konzultovaný: <ul style="list-style-type: none"> o s poslancami OZ - pripomienkovaný: <ul style="list-style-type: none"> o širokou verejnosťou
Zapojenie verejnosti	<ul style="list-style-type: none"> - prostredníctvom online dotazníkového prieskumu na webovej stránke obce, - vyplnením distribuovaného dotazníka v tlačenej podobe - možnosťou konzultácií na OcÚ
Zohľadnenie názorov verejnosti	<ul style="list-style-type: none"> - zapracovanie výstupov z dotazníkového prieskumu do pripravovaného dokumentu
Publicita	<ul style="list-style-type: none"> - informácie zverejňované na webovej stránke - informácie zverejňované na úradnej tabuli - informácie poskytované na zasadnutiach OZ
Financovanie spracovania	<ul style="list-style-type: none"> - z rozpočtu obce

Obce plánujú prostredníctvom intervencií do územia v programovom období 2014 – 2020 definovaných v tomto dokumente komplementárne nadviazať na ďalšie stratégie, plány a programy, ktoré zameraním svojich intervencií môžu prispieť k dosahovaniu cieľov a rastu konkurencieschopnosti obce.

Svojím tematickým zameraním bude PHSR v nadväznosti a doplnkovosti s nasledujúcimi aktuálnymi / pripravovanými dokumentmi:

miestna úroveň:

- Plány komunitných služieb
- Územné plány
- Stratégia CLLD

úroveň PSK:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK na obdobie 2008-2015, sprac. 2008, aktualizovaná verzia sprac. 2010
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009, dodatok 2011
- Program rozvoja vidieka PSK, 2015
- Rozvojová stratégia PSK pre cestovný ruch, 2009
- Stratégia PSK pre podporu a rozvoj podnikania, 2009

- Analytická štúdia efektívnosti pri využívaní energií v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, rozpracované 2015
- Program energetického manažmentu PSK, rozpracované 2015
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK, Prešov, 2014
- Generel dopravnej infraštruktúry, rozpracované 2015
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009, dodatok sprac. 2011
- Koncepcia rozvoja informačného systému PSK, 2009
- Stratégia rozvoja a údržby ciest II. a III. triedy, 2014
- Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja na roky 2011 – 2015, sprac. 2013
- Regionálna integrovaná územná stratégia PSK, rozpracované 2015
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania na území PSK na obdobie 2013 – 2015

národná úroveň

- Partnerská dohoda SR 2014-2020
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2012 až 2015
- Operačné programy SR financované z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 – 2020
- Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 – 2016
- Národný strategický plán rozvoja vidieka pre programové obdobie 2007 – 2013
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2011 - 2015
- Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015
- Národný strategický plán rybného hospodárstva SR 2007 - 2013
- Operačné programy SR na programové obdobie 2007 – 2013
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
- Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších predpisov

nadnárodná úroveň

- Stratégia Európa 2020
- Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2014-2020
- Interreg CENTRAL EUROPE

Prostredníctvom výziev v rámci jednotlivých operačných programov, resp. iných finančných mechanizmov, budú môcť žiadatelia/prijímatelia získať nenávratný finančný príspevok na realizáciu aktivít v oblastiach stanovených v súlade s cieľmi Slovenskej republiky rešpektujúcich ciele EÚ.

Tabuľka 3. Prehľad operačných programov a riadiacich orgánov

Operačný program	Riadiaci orgán
Ludské zdroje (EZ)	MPSVR SR
Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR
Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR
Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR
Rozvoj vidieka	MPaRV SR
Výskum a inovácie (VaI)	MŠVVŠ SR
Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR
Technická pomoc (TP)	ÚV SR
Európska územná spolupráca: <u>Program cezhraničnej spolupráce:</u> Poľsko – Slovenská spolupráca ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020	MPaRV SR
<u>Program nadnárodnej spolupráce</u> Stratégia Európa ETC Dunaj	ÚV SR
<u>Programy medziregionálnej spolupráce</u> <u>INTERREG</u> <u>ESPO</u> <u>URBACT</u>	MH SR MDVRR SR MDVRR SR

2 Základné informácie o obciach

Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2014)

Obec	Kód obce	Obyvatel'ov	Rozloha v ha	Hustota obyv. na km ²	PSČ	Prvá písomná zmienka rok	Okres	Kraj
Brestov nad Laborcom	520071	105	604,41	17,37	067 01	1379	Medzilaborce	Prešovský
Čabalovce	520098	368	2140,33	17,19	067 17	1492	Medzilaborce	Prešovský
Čabiny	520101	374	3884,10	9,63	067 02	1415	Medzilaborce	Prešovský
Krásny Brod	520411	466	1511,29	30,83	067 03	1478	Medzilaborce	Prešovský
Ľagov	520519	430	964,63	44,58	068 01	1557	Medzilaborce	Prešovský
Ol'ka	520578	295	3145,83	9,38	067 24	1408	Medzilaborce	Prešovský
Ol'šinkov	520586	27	765,15	3,53	067 16	1567	Medzilaborce	Prešovský
Palota	520616	186	2411,88	7,71	068 01	1579	Medzilaborce	Prešovský
Radvaň n/L	520691	575	2012,84	28,57	067 01	1379	Medzilaborce	Prešovský
Repejov	520705	137	1832,39	7,48	067 07	1454	Medzilaborce	Prešovský
Rokytovce	559610	200	737,89	27,10	067 03	1437	Medzilaborce	Prešovský
Roškovce	520713	185	1254,78	14,74	067 02	1478	Medzilaborce	Prešovský
Sukov	520853	127	818,85	15,51	067 02	1557	Medzilaborce	Prešovský
Svetlice	520861	109	3163,90	3,45	067 15	1494	Medzilaborce	Prešovský
Valentovce	520951	43	220,61	19,49	067 01	1521	Medzilaborce	Prešovský
Volica	520993	298	537,36	55,46	067 01	1415	Medzilaborce	Prešovský
Výrava	521001	188	2024,35	9,29	067 16		Medzilaborce	Prešovský
Zbojné	521060	178	1815,74	9,80	067 14		Medzilaborce	Prešovský
Zbudská Belá	521078	126	1597,34	7,89	067 01	1373	Medzilaborce	Prešovský

2.1 História obcí

Územie súčasného okresu Medzilaborce patrilo v 13. storočí do Košickej stolice a neskôr do druhej polovice 19. storočia patrilo do Zemplínskej stolice. Súčasťou Zemplínskej župy boli obce do roku 1923, keď v rámci nového administratívneho členenia vznikol Medzilaborce. Vzniknutý okres bol v porovnaní s dnešným väčší a patrili doňho aj niektoré susediace obce dnešných okresov Stropkov a Humenné. V tridsiatych rokoch 20. storočia v období po vzniku prvej ČSR patrilo okres do Košickej župy. V 1. polovici 20. storočia územie okresu pripadlo Šarišskej župe. V ďalšom vývoji okres prechádzal viacerými zmenami. Najprv bol okres začlenený do okresu Humenné a v roku 1968, v období, keď bolo nové administratívne členenie a vzniklo 5 nových okresov, nadobudol okres Medzilaborce dnešnú podobu. Niektoré jeho obce boli pričlenené okresom Stropkov a Vranov nad Topľou. Dnes je v okrese začlenených 23 obcí, z toho jedna so štatútom mesta.

Brestov nad Laborcom

Čabalovce

Obec je doložená z roku 1494 ako Chabaloch, neskôr ako Cšabalowcze (1773), Čabalovce (1920); maďarsky Csabalóc, Csabaháza.

Obec patrila Mikulášovi Bakóczovi, rodine Erdődyovcov, od roku 1557 patrila panstvu v Humennom. Od 18. storočia boli zemepáni Hadik-Barkóczyovci. V roku 1557 mala 5 port, v roku 1715 mala obec 11 opustených a 18 obývaných domácností, v roku 1787 mala 50 domov a 382 obyvateľov, v roku 1828 mala 49 domov a 361 obyvateľov.

V rokoch 1890 – 1900 sa mnohí vystaňovali. V rokoch 1914 – 15 pri prechode ruského vojska bola obec zničená. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom. Bol tu kameňolom (flyšové pieskovce). Časť obyvateľstva pracovala v Medzilaborciach. V polovici 19. storočia bola k Čabalovciam pripojená obec Sterkovce. Obec je doložená z roku 1494 ako Zterkocz; maďarsky Sterkóc. Do konca 17. storočia patrila zemepánom z obce Čabalovce, v roku 1694 je uvedená ako opustená. Dosídlili ju noví majitelia – rodina Szirmayovcov a iných. V roku 1787 mala obec 41 domov a 280 obyvateľov, v roku 1828 mala 39 domov a 298 obyvateľov.

Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 1. časť

Do roku 2000 v obci pestovali obilie, zeleninu, zemiaky, hovädzí dobytok, ovce, včely, kozy. Existovalo JRD. V súčasnosti sa v obci pestujú zeleninu a zemiaky, chovajú ovce, kozy, včely, 2 subjekty sa zaoberajú chovom hovädzieho dobytku – HARM s.r.o a Verchovina s.r.o. Evidovaní sú 2 SHR (SHR MILA). V obci bola v minulosti sýpka a mlyn.

V súčasnosti prechádza obcou cyklistický chodník prepájajúci Slovensko s Ukrajinou a Poľskom (zdroj: dotazníkový prieskum).

Potenciál: agroturizmus

Čabiny

Obec vznikla v roku 1964 zlúčením Vyšných a Nižných Čabín. Prvá písomná zmienka o obci Vyšné Čabiny pochádza už z roku 1478, keď sa obec vola Chebinye, neskôr ako Wissne

Cžebinye (1773), Vyšné Čabine (1920), Vyšné Čabiny (1927); maďarsky Felsőcsebinye, Felsőcsebény. Obec v 1478 patrila k panstvu Humenné. Od roku 1658 boli zemepánmi Barkóczyovci, Andrásyovci, a Szirmayovci. V 20. storočí vlastnili v obci majetky Radziwillovci. V roku 1557 mala obec 9,5 port, v roku 1715 mala obec mlyn a 15 domácností, v roku 1787 mala 80 domov a 587 obyvateľov, v roku 1828 mala spolu s obcou Nižné Čabiny 142 domov a 1066 obyvateľov. Po roku 1850 sa mnohí vystaňovali.

Za I. ČSR sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom. Pracovala tu vodná píla a stupy na výrobu rastlinného oleja. Počas Slovenského národného povstania tu boli aktívne partizánske skupiny. Počas oslobodzovacích bojov zhorelo 13 domov.

Nižné Čabiny: obec nazývali v roku 1478 Also Chebinye, neskôr Nižne Cžebinye (1773), Nižné Čabine (1920), Nižné Čabiny (1927); maďarsky Alsócebinnye, Alsócebinény. Časť obce patrila panstvu Humenné, časť Izbugyaiovcom, od roku 1658 Barkóczyovcom a iným. V roku 1715 mala obec mlyn a 16 domácností, v roku 1787 mala 56 domov a 428 obyvateľov. V 20. storočí tu mali majetky Andrásyovci. Boli tu rozsiahle lesy a pasienky.

V zimnej ofenzíve ruskej armády v rokoch 1914 – 15 bola obec zničená. V obci je veľký vojenský cintorín z 1. svetovej vojny. (Zdroj: www.cabiny.ocu.sk)

Gréckokatolícky barokový chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky v Čabinách pochádza z 1. polovice 18. storočia. V Čabinách vznikla v roku 2008 prvá rusínska základná škola na Slovensku. Nesie meno významného rodáka obce Anatolija Kralického, rusínskeho spisovateľa a historika 19. storočia, na ktorého počesť je v obci postavený pomník.

V minulosti sa ľudia živilí chovom hovädzieho dobytku, ošípaných a sliepok a pestovaním obilnín, zemiakov a ovocia. V súčasnosti je to chov hovädzieho dobytku a pestovanie obilnín. (zdroj: dotazníkový prieskum).

Potenciál: poľnohospodárska výroba

Krásny Brod

Obec je doložená z roku 1557 ako Craznibrod, neskôr ako Krasny Brod (1773); maďarsky Krásni-brod, Laborcrév; latinsky Pulchrum Vadum. Obec patrila panstvu v Humennom, od roku 1656 Szirmayovcom. V roku 1557 sa spomínajú 2 majere a 9 port, v roku 1715 mlyn, 16 opustených a 20 obývaných domácností, v roku 1787 mala obec 75 domov a 487 obyvateľov, v roku 1828 mala 62 domov a 476 obyvateľov.

Koncom 14. storočia bola postavený postavená väčšia drevená cerkev (chrám) a monastier (grécke slovo odvodené od slova monázo – som sám) Monastieru patrila okrem ďalších dvoch aj obec Krásny Brod. V 15. storočí v kláštore začali pôsobiť mnísi - baziliáni. V roku 1603 ho dali Drugetovci podpáliť, v roku 1612 bol opäť postavený. Obyvatelia sa zaoberali drevorubačstvom a ovocinárstvom. V 18. storočí tu pracovala valcha, od roku 1890 rafinéria ropy s kameňolom

Po roku 1918 sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom. V okolí obce pôsobili partizánske skupiny (Čapajev). Obyvatelia pracovali na hospodárskom dvore v Humennom a v podnikoch v Medzilaborciach a Humennom. (Zdroj: www.e-obce.sk)

Ňagov

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1557. Od stredoveku patrila obec k humenskému panstvu Drugetovcov, neskôr zemepánom rodiny zemanov Szirmayovcov, Oroszovcov a Soósovcov. Obec mala názov Nyago, ktoré pochádza z rumunského slova a znamená "nič". Podľa historika Dongo Gyárfás Géza mohli obec ešte pred rusínmi založiť Rumuni, ktorých v 14. storočí Ľudovít Veľký vyhnal z krajiny. Počas prvého sčítania ľudu v roku 1787 mala obec 62 domov a 396 obyvateľov. Obyvatelia sa v minulosti zaoberali tradičným poľnohospodárstvom. Do roku 1918 obec administratívne patrila do Zemplínskej stolice. Ňagov má jednu z najstarších kultúrnych pamiatok v laboreckom regióne, renesančný zvon z prvej polovice 17. storočia. Zvon bol zachránený po požiari dreveného kostola. Približne v r. 1793 bol dokončený dnešný murovaný chrám, ktorý je zasvätený "Zosnutiu presvätej Bohorodičky", predtým bol zasvätený Sv. Archanjelovi Michalovi, o čom svedčí aj „namistna“ ikona starého ikonostasu pochádzajúca z roku 1831 od maliara Michala Mankoviča. Ikonostas sa toho času nachádza v reštaurátorskej dielni akad. reštaurátorky Márie Bernáthovej v Stupave. Na začiatku 20. storočia mnohí obyvatelia obce odišli za prácou do Belgicka, Kanady a Spojených štátov amerických. V tridsiatych rokoch 20. storočia bola v obci postavená škola, ktorá stojí dodnes. V roku 1993 bola škola v obci zrušená. Budova bývalej školy plní v súčasnosti funkciu denného stacionára, domu smútku, a zároveň aj kaplnky. Počas 2. svetovej vojny mnohí muži z obce boli nútení odísť na východný front a pripojiť sa k vojskám 1. Československého armádneho zboru. Obec bola oslobodená 29.10.1944. V čase veľkej neúrody roku 1947 sa niektorí obyvatelia odsťahovali do južných okresov juhovýchodného Slovenska do okresov Michaloviec a Trebišova, a niektorí aj na Ukrajinu.. (Zdroj: www.nago.ocu.sk)

Olka

Územie obce patrilo rodine Perényiovcov, v roku 1408 bolo časťou Stropkovského panstva pod názvom Elke. V roku 1767 patrilo Szulyovszkovcom. Kataster Vyšnia Olka mala od roku 1780 vlastnú pečať s vyobrazením symbolu, ktorý je prevzatý do znaku dnešnej Olky. Nižnia Olka vznikla v katastri Vyšnej Olky a patrila panstvu Stropkova. Od roku 1767 bola majetkom Dessewffyovcov a v 19. storočí patrila Kelgevickovcom. Obec taktiež vlastnili Drugetovci, ktorí vládli takmer v 95 obciach a na začiatku 17. storočia vo viac ako 130 osadách a obciach. Neskôr gróf Druget daroval obec správcovi Matulayovi. Rodina Matulayovcov vlastnila kaštieľ, ktorý ešte do roku 1970 slúžil na rozličné účely, ale v súčasnosti je zrúcaninou.

V roku 1663 a po neúrodnom roku 1873 a tuhej zime 1874 zasiahla aj obec Olka cholera. Pred 1. sv. vojnou bol v Nižnej Olke postavený mlyn, ktorý bol v prevádzke až do roku 1934, keď zhorel. V obci fungovala do roku 1914 aj píla.

Obyvateľov obce podobne ako obyvateľov iných obcí poznačila prvá aj druhá svetová vojna. Vojská bojovali na Tisovci a Bokšanskom. Ruské vojská prišli do Olky 27.11.1914.

(Zdroj: www.olka.sk)

Oľšinkov

Dominantou obce je cerkev Narodenia Panny Márie – pravoslávny barokovo-klasicistický chrám postavený roku 1776. Baldachýnový hlavný oltár bol upravený 1891. Ikonostas je z čias stavby kostola. (Zdroj: www.laborecko.net)

Palota

V roku 1330 sa obec spomína ako Palata, neskôr ako Palota (1773); maďarsky Palota. Obec patrila panstvu Humenné. V 18.-19. storočí Csákyovcom, koncom 19. storočia patrili tunajšie majetky železnici. V roku 1715 mala 9 opustených a 9 obývaných domácností, v roku 1787 mala 70 domov a 498 obyvateľov, v roku 1828 mala 76 domov a 559 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, povozníctvom, drevorubačstvom a pracovali v kameňolome. Počas druhej svetovej vojny bola obec vypálená. Časť obyvateľstva pracovala v priemyselných podnikoch v Medzilaborciach. (Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť)

Radvaň nad Laborcom

Obec vznikla 1964 zlúčením dedín, Vyšná Radvaň, Nižná Radvaň a Horný Harbok. Najstaršie správy pochádzajú z roku 1379. Vyšná Radvaň patrila viacerým zemianskym rodom. Drevený pravoslávny kostol tam stál od 14. storočia. V roku 1600 bolo v Radvani 21 poddanských domov, dva domy šoltýsov, dom farára a kostol. Neskôr obyvateľov ubúdalo, dedina zanikla. V obnovennej dedine v roku 1720 už hospodáril 20 poddanských domácností. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a pastierstvom. V roku 1828 bolo v Nižnej Radvani 20 domov a 155 obyvateľov, vo Vyšnej Radvani bolo 61 domov a 463 obyvateľov. V roku 1715 mala obec mlyn. Nižný Harbok založili pravdepodobne v druhej polovici 14. storočia. Prvý písomný doklad o ňom je z roku 1405. Dedina bola majetkovou súčasťou panstva Zbudza. V roku 1600 mal Nižný Harbok obývaných 5 poddanských domov. Obyvatelia neskôr sídlisko opustili (zdroj: Encyklopédia miest a obcí Slovenska, str.729, sk.wikipedia.org/wiki/radvaň_nad_Laborcom)

Repejov

Najstarší písomný doklad o Repejove pochádza z roku 1454. Bol majetkovou súčasťou panstva Humenné a vo vlastníctve šľachticov Drugetovcov. Pravoslávny drevený kostol v Repejove postavili pravdepodobne okolo roku 1500. V roku 1600 bolo v dedine 11 poddanských domov, dom šoltýsa, dom farára a kostol. Neskôr obyvateľov aj domov pribúdalo. V roku 1715 v Repejove hospodáril 20 poddanských domácností, v roku 1720 len 13 domácností, v roku 1828 bolo 42 domov a 323 obyvateľov. Kostol gréckokatolícky pochádza z roku 1770. Súčasťou obce sú aj Pravrovce. Najstarší doklad o dedine pochádza z roku 1506. V roku 1600 mali 13 poddanských domov, v rokoch 1715 až 1720 tu postupne hospodáril 8 a 9 poddanských domácností. K dedine patrila aj mlyn. V roku 1828 bolo 36 domov a 272 obyvateľov. Kostol pochádza z roku 1832. (Zdroj: www.naseobce.sk)

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1437. Dedina patrila grófstvu Drugetovcov, ktorí od roku 1322 boli vlastníkami Humenského zámku. Pod vládu Drugetovcov v roku 1572 patrilo 95 dedín, miest a zámkov. Názov obce pochádza od slova rokyta, dreviny, ktorá sa tu vyskytuje v hojnom množstve dodnes. Z historických dokumentov sa dozvedáme, že v roku 1715 bolo v Rokytovciach 8 opustených a 10 obývaných domov. V roku 1787 tu bolo 40 domov a žilo tu 275 ľudí, r. 1828 už 43 domov a 323 ľudí. Obec bola súčasťou 1. a 2. svetovej vojny. Na počesť osloboditeľom je v obci postavený pamätník. (Zdroj: www.rokytovce.sk)

Roškovce

Obec je doložená z roku 1478 ako Roskocz, neskôr ako Ruskowcze (1773), Rosskowce (1808), Rožkovce (1920), Roškovce (1927); maďarsky Roskóc. Patrila panstvu Humenné. V polovici 16. storočia mala obec 4 porty, v roku 1715 mala 13 domácností. V roku 1787 boli zemepáni Kéryovci. Obec mala 50 domov a 316 obyvateľov, v roku 1828 mala 34 domov a 267 obyvateľov. Pracovali v rozľahlých lesoch ako pastieri. Za I. ČSR sa obyvateľstvo zaoberalo poľnohospodárstvom. Vo vojne bola obec značne poškodená. Časť obyvateľstva pracovala v priemyselných podnikoch na okolí, časť ako súkromne hospodáriaci roľníci. (Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť)

Sukov

Šoltýsom s valašskými usadlíkmi okolo roku 1500 na územnom majetku humenského panstva. Najstaršia správa o Sukove pochádza z roku 1543. Zemepánmi Sukova boli šľachtici Drugetovci. V roku 1600 tam stálo 7 poddanských domov a jeden - dva domy šoltýsov. Okolo roku 1660 postavili v Sukove nový už gréckokatolícky kostol. V roku 1715 hospodáril v Sukove 15 poddanských domácností, v roku 1720 už 17 domácností. V dedine boli aj dva mlyny. Obec leží vo východnej časti Ondavskej vrchoviny v nadmorskej výške okolo 255 m. (Zdroj: www.naseobce.sk)

Svetlice

Obec bola založená s valašskými usadlíkmi pravdepodobne okolo roku 1500. Prvý písomný doklad o Svetliciach sa zachoval z roku 1543. Ich zemepánmi boli Drugetovci, pričom dedina bola súčasťou ich humenského panstva. V roku 1600 mala dedina 33 poddanských domov, jeden - dva domy šoltýsov, možno aj kostol a dom farára. O tamojšom pravoslávnom kostole sú doklady od začiatku 17. storočia, hoci kostol jestvoval už skôr. Po prechodnom preľudnení v 17. storočí počet obyvateľov a domov klesal. V období rokov 1715 až 1720 tam postupne hospodáril 18 a 19 poddanských domácností. K dedine patrila aj mlyn. V roku 1828 bolo 129 domov a 950 obyvateľov. Gréckokatolícky kostol pochádza z polovice 18. storočia. Svetlice ležia v severnej časti Laboreckej vrchoviny v nadmorskej výške okolo 336 m. (Zdroj: www.naseobce.sk)

Valentovce

Obec Valentovce ako aj ostatné obce okresu, bola založená šoltýsom, približne v roku 1500. Prvý písomný doklad o obci pochádza z roku 1524. V 19. storočí bol postavený poľovnícky kaštieľ. Kaštieľ bol zničený počas bojov v 1. svetovej vojne, keď Rusi zastavili front nad obcou

Zbojné. Na jar v roku 1915 z Výravy útočili ruské vojská, z Valentoviec a Zbojného rakúsko-uhorské a nemecké vojsko. Údajne tam padlo 8000 vojakov na oboch stranách.

Volica

Sídlisko založil šoltýs (dedičný richtár) s usadlíkmi najneskôr začiatkom 15. storočia na majetkoch zemanov zo Zbudského Dlhého či Zbudze. Prvý písomný doklad o tejto obci pochádza z roku 1415. Ide o súdnu listinu. Pravdepodobne pôvodne existovala iba jedna Volica, ktorá sa pred rokom 1415 nakrátko rozdelila na dve samostatné obce, a to Nižnú a Vyšnú Volicu. Pôvodne rusínska obec patrila v rámci administratívno-správneho členenia Uhorska do Zemplínskej stolice a od 19. storočia do Zemplínskej župy. V rámci Zemplínskej župy tvorila súčasť humenského a neskôr medzilaboreckého okresu. Od druhej polovice 19. storočia Volica patrila do obvodu vyšnočabinského notariátu a matričného obvodu a po jeho rozdelení na prelome 19. a 20. storočia notariát a matrika sídlili vo Vyšnej Radvani, kde bol aj poštový úrad. (Zdroj: www.volica.ocu.sk)

Výrava

Založenie miestneho sídliska šoltýsom a valašskými usadlíkmi sa predpokladá okolo roku 1530. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1557. Do polovice 16. storočia patrila obec bratom Hommonayovcom. Neskôr obec patrila rodu Drugetovcov. V roku 1600 bolo vo Výrave 15 domov vrátane domu šoltýsov. V roku 1715 vo Výrave hospodáril 24 poddanských domácností a v roku 1720 to bolo 23 domácností. K dedine patrila aj mlyn. V roku 1828 bolo 73 domov a 576 obyvateľov. Grécko-katolícky chrám barokovo-klasicistického štýlu Kostol sv. Michala archanjela bol postavený v poslednej tretine 18. storočia. V obci sa niekedy nachádzal aj kaštieľ grófký Falušiovej, ktorý bol zničený počas prvej svetovej vojny. V 19. storočí bola Výrava významnou obcou s preprahacou koňskou stanicou, s hostincami pre obchodníkov, ktorí tadiaľto prechádzali so svojím tovarom z dolnej zeme do Poľska.

V prvej svetovej vojne prechádzala katastrom obce frontová línia medzi uhorskou a ruskou armádou. Vojenský cintorín medzi obcami Výrava a Valentovce je z roku 1916, keď z Výravy útočili ruské vojská na vojsko rakúsko-uhorskej armády vo Valentovciach. Údajne tu v tuhých bojoch padlo až 8000 vojakov. Padlí velitelia oboch armád boli pochovaní na cintoríne vo Valentovciach. Obec bola po 1. aj 2. svetovej vojne zničená. Po roku 1945 bolo založené JRD, vybudovaná škola a nové domy. (Zdroj: www.vyrava.sk/)

Zbojné

Predpokladá sa, že dedinu Nižné Zbojné založil šoltýs s valašskými usadlíkmi okolo roku 1100. O dedine je prvý písomný doklad z roku 1479. Obec Zbojné vznikla zlúčením dedín Nižné Zbojné a Vyšné Zbojné. Nižné Zbojné patrilo šľachticom Drugetovcom ako majetková súčasť ich humenského panstva. V roku 1600 tam bolo 12 poddanských domov a jeden- dva domy šoltýsov. V rokoch 1715 a 1720 v dedine Nižné Zbojné hospodáril postupne 5 a 6 poddanských domácností. V roku 1828 bolo 33 domov a 246 obyvateľov. Dedinu Vyšné Zbojné založil šoltýs s roľníckymi usadlíkmi okolo roku 1400. Najstarší doklad o dedine je z roku 1463. Jej zemepánmi boli zemanovia zo Zbudze. Okolo roku 1600 tam žili len šoltýske domácnosti. Neskôr sa tam usadili aj poddanské rodiny. V roku 1715 vo Vyšnom Zbojnom hospodáril 12

poddanských domácností, v roku 1720 len 8 domácností, v roku 1828 bolo 47 domov a 359 obyvateľov. Obyvatelia sa v minulosti zaoberali tradičným poľnohospodárstvom, chovom dobytka, drevorubačstvom a povozníctvom. Do roku 1918 obe obce administratívne patrili do Zemplínskej stolice. (Zdroj: www.zbojne.sk)

Zbudská Belá

Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1373. Spočiatku sa obec nazývala Belá, až neskôr vznikol súčasný názov. Obec založil šoltýs na základe nemeckého práva. Dedina patrila spočiatku zemanom zo Zbudze, neskôr vetve tejto rodiny zo Zbudského Dlhého. V roku 1715 žilo v dedine 10 domácností. V obci bol postavený kostol zrejme už v 14. storočí. Pôsobil tu aj evanjelický kazateľ. Nový chrám Nanebovstúpenia pána z roku 1770 je zapísaný v súpise pamiatok. V katastri obce sa nachádzajú štyri cintoríny.

Obec Zbudská Belá sa nachádza asi 21 kilometrov južne od okresného mesta Medzilaborce. Obec sa nachádza v doline potoka Belianka. (Zdroj: www.zbudskabela.wbl.sk)

2.2 Geografická charakteristika

Územie obcí sa rozprestiera celkovo na 51791,8ha v katastroch 22 obcí okresu Medzilaborce. Okres sa nachádza na severo-východe Prešovského samosprávneho kraja a jeho severná hranica tvorí štátnu hranicu s Poľskom. Okres Medzilaborce patrí k najmenším okresom PSK, ale aj k najmenším okresom v rámci SR, pretože je takmer o 200 km² menší ako priemerný okres našej krajiny. Okres sa nachádza v jednom geomorfologickom celku - Laboreckej vrchovine, ktorá patrí do oblasti Nízkych Beskýd, sub-provincie Vonkajších východných Karpát a provincie Východných Karpát.

Najvyšší bod územia položený 850 m.n.m. sa nachádza v katastri obce Svetlice na chrbte Východných Beskýd hraničiacich s Poľskom. Najnižší bod územia sa nachádza pri výtoku rieky Laborec z okresu Medzilaborce v katastri obce Brestov nad Laborcom.

Okres Medzilaborce susedí s okresmi Humenné a Stropkov.

2.3 Prírodné pomery a klíma

Z dôvodu, že sa územie nachádza v jednom geomorfologickom celku, je jeho geologická stavba jednotvárna. Najčastejšie sa tu vyskytujú flyšové súvrstvia s rozličným zastúpením pieskovcov, ílovcov a slieňovcov. Podobné majú aj flyšové kriedové súvrstvia. V širších dolinách, v ktorých v minulosti pretekali rieky, sa nachádzajú aj nívne usadeniny.

Flyšové znaky nesie taktiež reliéf krajiny. Podľa zloženia jednotlivých častí územia sa tu nachádzajú vyčnievajúce chrbty (odolnejšie pieskovce) a hlboké erózne brázdy na miestach,

kde nie sú odolné horniny (ílovce, slieňovce), ktoré sú väčšinou bez lesnej pokrývky. V lesoch sú najviac zastúpené bukové lesné porasty. V pohraničných oblastiach sa nachádzajú aj jedle po menej smrekovce a iné dreviny.

V Laboreckej vrchovine je zaznamenaný aj výskyt chránených európskych biotopov: dub zimný a hrab obyčajný, porasty najčastejšie s prímесou buka, menej ďalších drevín, na rôznorodých geologických podložiach a hlbších pôdach typu kambizemí s dostatkom živín. V trávnom poraste sa výrazne uplatňuje *Carex pilosa*, prítomné sú mezofilné druhy, druhy typické pre bučiny, ako aj druhy dubín.

Pôda je najviac zastúpená hnedou lesnou pôdou, nazývanou kambizem. Zastúpené sú aj nivné pôdy fluvizem. V erózne rozšírených častiach dolín sa nachádza ilomerizovaná luvizem.

K dôležitým riekam regiónu patria rieky Laborec, Oľka a rieka Výrava. Všetky tieto rieky pramenia vo flyšových oblastiach, čo je príčinou toho, že tieto oblasti sú málo vodnaté.

Do územia okresu zasahuje Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty. V rámci nej nájdeme prevažne aj maloplošné chránené územia okresu - národnú prírodnú rezerváciu Palotskú jedlinu a päť prírodných rezervácií - Beskydy, Haburské rašelinisko, Jarčiská, Mokré lúky pod Čertižným, Pod Demjatou. Chránená krajinná oblasť (ďalej len CHKO) zahŕňa územie okresov Humenné, Medzilaborce, Svidník a Snina. CHKO Východné Karpaty tvorí severozápadnú prihraničnú časť z územia pôvodnej chránenej krajinskej oblasti, ktorá nebola začlenená do národného parku Poloniny. Územie je budované flyšovými súvrstviami, najmä ílovcami a pieskovecami. Oblasť sa vyznačuje bohatými lesmi, ktoré sú hlavným ekostabilizačným prvkom krajiny a vhodným prostredím pre rastlinstvo i živočíšstvo viazané na lesné prostredie. V jej maloplošných chránených územiach sú zachované prirodzené jedľové bučiny situované na flyšových svahoch Laboreckej vrchoviny. V ich bohatom bylinnom kryte sa vyskytuje kostrava horská, ostružina a iné.

Návštevníkov lákajú aj ďalšie prírodné jedinečnosti - dodnes industrializáciou nedotknutá príroda ponúkajúca kvalitné ekosystémové služby.

Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina

Prírodné bohatstvo CHVÚ Laborecká vrchovina je mimoriadne cenné z hľadiska zachovalosti lesných porastov, ktoré tvoria takmer polovicu rozlohy územia. Impozantná je predovšetkým pralesovitá štruktúra s pôvodným zložením lesných spoločenstiev. Významné sú zachovalé porasty mohutných starých bukov a porastové zmesi buka s dnes už vzácnou jedľou bielou, javorom horským, brestom horským, či jaseňom štíhlym. Staré lesné porasty, bohaté na množstvo bŕtl'ávyých stromov, či dutín vytesaných d'atľami, sú domovom dnes už vzácných

druhov dravcov a sov. Významnú časť územia (cca 30 %) tvorí aj mozaikovitá poľnohospodárska krajina spolu s lúkami a pasienkami, ktoré poskytujú vhodné biotopy pre ďalšie chránené druhy vtákov. Práve pre tieto prírodné hodnoty bola Laborecká vrchovina zahrnutá medzi 38 chránených vtáčích území.

Druhy vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov: sovy dlhochvostej, orla krikľavého, bociana čierneho, haje červenej, muchárika bielokrkeho, muchárika červenohrdlého, strakoša červenochrbtého, penice jarabej, jariabka hôrneho, chriašteľa poľného, d'atľa čierneho, d'atľa bielochrbtého, žlny sivej, lelka lesného, škovránka stromového, rybárika riečného, d'atľa prostredného, bociana bieleho, včelára lesného, prhľaviara čiernohlavého, krutihlava hnedého, muchára sivého, žltochvosta lesného, hrdličky poľnej, prepelice poľnej, strakoša sivého, brehuľu hnedú.

Prírodná rezervácia Mokré lúky pod Čertižným

Prírodná rezervácia Mokré lúky pod Čertižným je chráneným územím katastra obce Čertižné na výmere 1,36 ha. V terénnej depresii vedľa hospodárskej krajiny Laboreckej vrchoviny sa zachovali biologicky hodnotné slatino-rašelinové spoločenstvá, málo narušené ľudskými zásahmi. Chránené územie tvoria podmáčané lúčne a slatinné spoločenstvá v rôznych postupných štádiách, krovité vrby a porast jelše lepkavej. Medzi najvýznamnejšie chránené, vzácne a ohrozené druhy rastlín v rezervácii patria vychta trojlistá, iskerník veľký, rašeliníky, kruštík močiarny a vlhkomilné a mokrad'ové ostrice. Z krovitých vrb sú zastúpené vrba popolavá, vrba ušatá a vzácna vrba päťtyčinková. Toto územie vytvára podmienky pre vzácne a ohrozené živočíchy. Z vtákov je tu trsteniarik obyčajný a sedmohlások obyčajný.

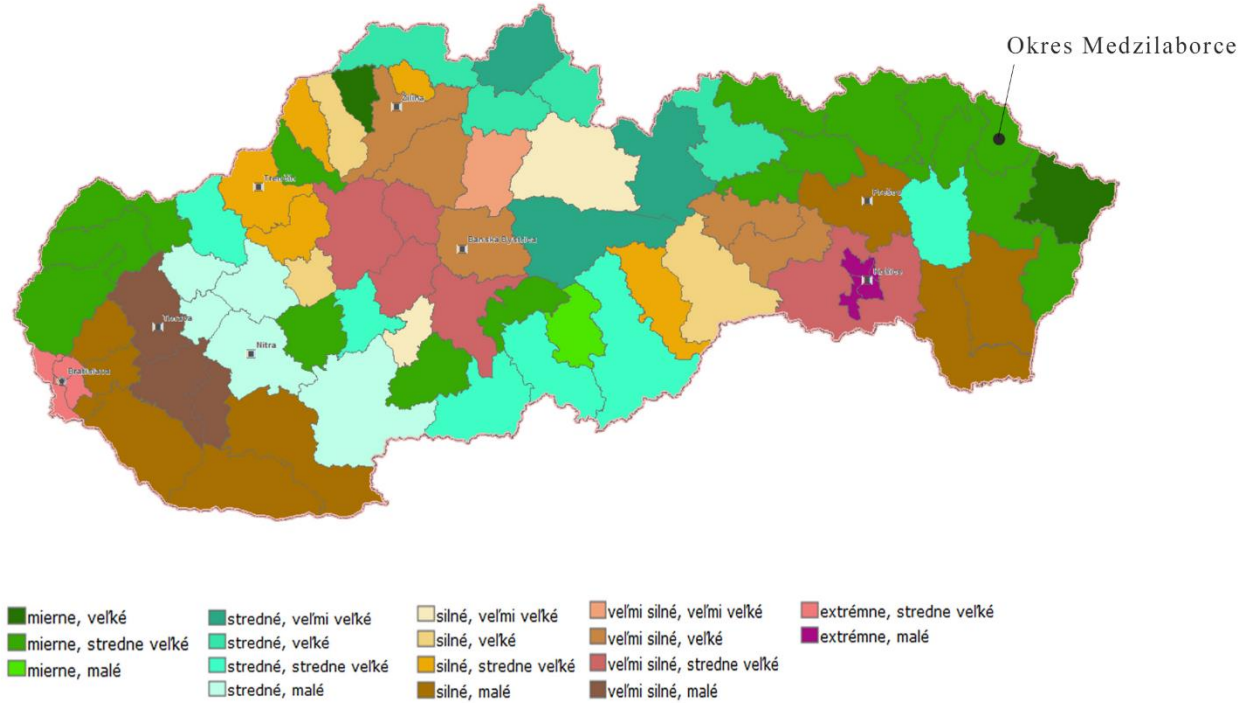
Národná prírodná rezervácia Palotské jedliny

Nachádza sa v katastrálnom území obce Palota na výmere 157,15 ha. Chránené územia tvoria prirodzené jedľové bučiny na flyši Laboreckej vrchoviny v závere Palotského potoka. Nadmorská výška sa pohybuje od 510 do 700 m. V bohatom bylinnom poraste sa darí najmä kostrave horskej, ostružine srstnatej, hviezdici hájnej a papradi. Pôvodné lesné porasty sú zároveň vhodným prostredím pre chránené a ohrozené živočíchy, z ktorých v rezervácii žijú sova dlhochvostá i vzácne mäsožravce ako vlk, rys i medveď. (Zdroj: www.laborecko.net)

Klíma

Prešovský kraj má najchladnejšie a najdaždivejšie podnebie na Slovensku, avšak klimatické podmienky v jednotlivých regiónoch sa líšia, nižšie polohy a kotliny patria do miernej teplej klimatickej oblasti. Územie Laboreckej vrchoviny zaradujeme do mierne teplej oblasti.

Obrázok 1. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi

2.4 Krajinná štruktúra

Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch

Názov obce	Výmera územia obcí v hektároch										
	Celková výmera územia obce	Poľnohospodárska pôda					Nepoľnohospodárska pôda				
		Spolu	Orná pôda	Záhrada	Ovocný sad	Trvalý trávny porast	Spolu	Lesný pozemok	Vodná plocha	Zastavaná plocha a nádvorie	Ostatná plocha
Brestov nad Laborcom	604,41	417,76	15,69	10,37	3,64	388,07	186,66	162,73	14,71	7,25	1,97
Čabalovce	2140,33	939,88	58,05	24,50	0,00	857,33	1200,45	1140,39	5,06	29,31	25,69
Čabiny	3884,10	1066,98	321,89	40,72	0,00	704,37	2817,13	2566,89	56,73	89,01	104,50
Krásny Brod	1511,29	623,92	70,97	30,84	0,00	522,12	887,37	722,60	38,99	63,48	62,30
Ňagov	964,63	573,88	138,76	15,96	0,00	419,17	390,75	332,76	7,91	21,42	28,67
OPka	3145,83	1053,98	198,13	28,33	0,00	827,52	2091,85	1946,51	30,56	55,14	59,66
Oľšinkov	765,15	365,09	113,47	10,05	0,00	241,56	400,07	375,33	1,65	16,34	6,75
Palota	2411,88	735,98	69,36	8,05	0,00	658,56	1675,91	1533,28	16,06	27,41	99,16
Radvaň n/L	2012,84	711,34	80,61	26,33	1,49	602,92	1301,50	1180,75	23,97	69,42	27,36
Repejov	1832,39	567,93	31,10	9,01	0,68	527,14	1264,46	1224,30	7,69	23,65	8,81
Rokytovce	737,89	416,78	30,15	12,91	0,00	373,72	321,11	257,88	3,60	20,46	39,17
Roškovec	1254,78	428,70	0,94	13,58	0,00	414,19	826,08	772,49	3,02	11,05	39,52
Sukov	818,85	358,90	4,92	8,71	0,00	345,27	459,96	399,32	8,23	19,72	32,68
Svetlice	3163,90	1166,87	155,96	19,43	0,00	991,47	1997,03	1835,62	61,50	48,91	51,00
Valentovce	220,61	125,38	0,00	11,15	0,00	114,23	95,22	77,57	2,34	7,23	8,08
Volica	537,36	431,52	117,17	6,95	0,00	307,40	105,84	28,77	28,02	21,83	27,22
Výrava	2024,35	520,63	185,01	14,74	0,00	320,88	1503,72	1435,48	11,50	35,75	20,99
Zbojné	1815,74	666,58	104,35	44,93	0,00	517,29	1149,16	1039,60	25,58	31,95	52,03
Zbudská Belá	1597,34	799,23	0,19	23,04	0,00	776,00	798,11	706,59	20,28	26,81	44,44
Spolu	31443,67	11971,33	1696,72	359,60	5,81	9909,21	19472,38	17738,86	367,40	626,14	740,00

Zdroj: ŠÚ SR

Celková výmera katastrálnych území obcí k roku 2014 bola 31443,67 hektárov. Viac než 38 % plochy katastrov zaberajú poľnohospodárske pozemky, necelých 62% zaberá nepoľnohospodárska pôda. V rámci poľnohospodárskej pôdy sú najviac zastúpené trvalé trávnaté porasty, ktoré tvoria 31,51% (9909,21ha) z celkovej výmery pôdy obcí. Orná pôda sa rozprestiera na 1696,72 hektároch, čo predstavuje len 5,39%.

Z nepoľnohospodárske pôdy prevládajú lesné pozemky, ktoré sa rozprestierajú celkovo na 17738,86 hektároch a tvoria tak 56,41 % rozlohy katastrálnych území.

Tabuľka 6. Typy pôdy v katastroch obcí

Pôdy v katastroch obcí			
Obce	Kambizeme modálne a kultizemné / pseudoglejové nasýtené	Kambizeme modálne kyslé a podzolové / pseudogleje kyslé	Fluvizeme glejové
Brestov nad Laborcom	I	I	I
Čabalovce	I	I	
Čabiny	I	I	I
Krásny Brod	I	I	
Ňagov	I	I	
Ofka	I	I	
Ofšinkov		I	
Palota		I	
Radvaň nad Laborcom	I		I
Repejov	I	I	
Rokytovce	I	I	
Roškovce	I	I	
Sukov	I		
Svetlice	I	I	
Valentovce	I	I	
Volica	I	I	I
Výrava	I	I	
Zbojné	I	I	
Zbudská Belá	I	I	

Zdroj: SAŽP

V katastrálnych územiach obcí prevládajú kambizeme modálne a kultizemné / pseudoglejové nasýtené a kambizeme modálne kyslé a podzolové / pseudogleje kyslé.

Poľnohospodárstvo okresu Medzilaborce je charakterizované veľmi ťažkými výrobnými podmienkami. Prevažná časť územia spadá do flyšovej oblasti s charakteristickou zníženou úrodnosťou poľnohospodárskej pôdy.

3 Analytická časť

3.1 Analýza vnútorného prostredia

3.1.1 Demografická štruktúra obyvateľstva a vybrané ukazovatele

Vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva

Faktormi, ktoré priamo ovplyvňuje vývoj počtu obyvateľov (okrem základných ako je natalita, mortalita a sťahovanie obyvateľov) je aj vývoj zamestnanosti v okrese, vzdialenosť od väčšieho mesta, životné prostredie, služby poskytované v obci, ale aj mnohé iné faktory.

V rámci vymedzených obcí v okrese Medzilaborce došlo v roku 2014 oproti roku 2005 k nárastu obyvateľov v 9 obciach, z toho najvýraznejšie v obci Brestov nad Laborcom až o 61,5%, zo 65 obyvateľov v roku 2005 na 105 v roku 2014. Najvýraznejší bol pokles v obci Svetlice, takmer o 32%, keď z pôvodného počtu obyvateľov 160 v roku 2005 bolo v roku 2014 evidovaných 109.

Tabuľka 7. Vývoj počtu obyvateľ podľa pohlavia

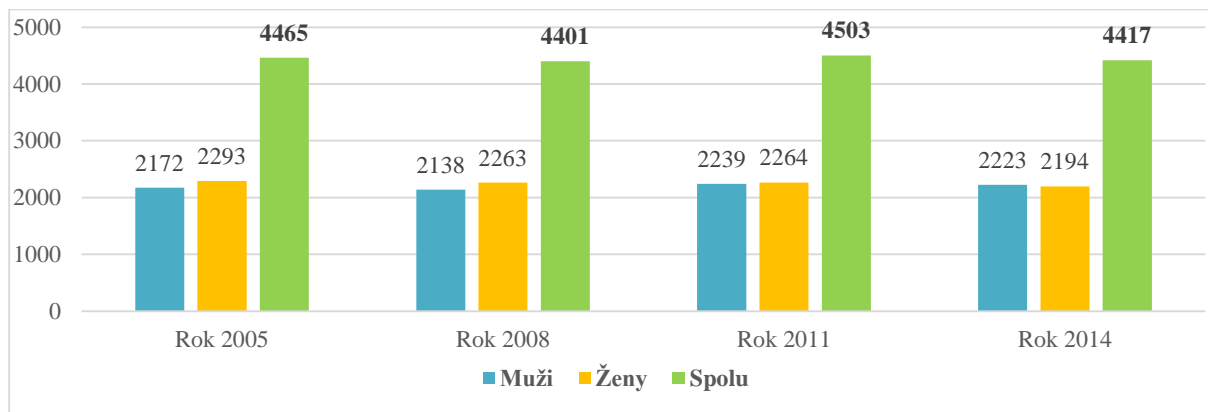
Obec	2005			2008			2011			2014		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Brestov nad Laborcom	30	35	65	51	41	92	60	45	105	58	47	105
Čabalovce	172	185	357	177	188	365	188	172	360	193	175	368
Čabiny	189	209	398	182	200	382	189	198	387	187	187	374
Krásny Brod	207	217	424	223	231	454	234	233	467	235	231	466
Ňagov	203	200	403	205	211	416	224	215	439	218	212	430
Oľka	172	177	349	162	170	332	158	153	311	153	142	295
Oľšinkov	19	15	34	14	13	27	16	18	34	14	13	27
Palota	87	96	183	85	95	180	91	94	185	96	90	186
Radvaň nad Laborcom	301	284	585	302	291	593	290	291	581	289	288	575
Repejov	75	74	149	64	70	134	72	76	148	69	68	137
Rokytovce	98	87	185	93	83	176	104	97	201	103	97	200
Roškovce	95	119	214	87	110	197	89	103	192	82	103	185
Sukov	65	68	133	57	58	115	66	68	134	62	65	127
Svetlice	70	80	160	60	70	130	55	61	116	53	56	109
Valentovce	20	18	38	21	18	39	23	20	43	22	21	43
Volica	147	179	326	138	174	312	141	176	317	139	159	298
Výrava	71	82	153	74	91	165	86	87	173	98	90	188
Zbojné	91	103	194	88	90	178	88	89	177	88	90	178
Zbudská Belá	60	65	125	55	59	114	65	68	133	64	62	126

Spolu	2172	2293	4465	2138	2263	4401	2239	2264	4503	2223	2194	4417
-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

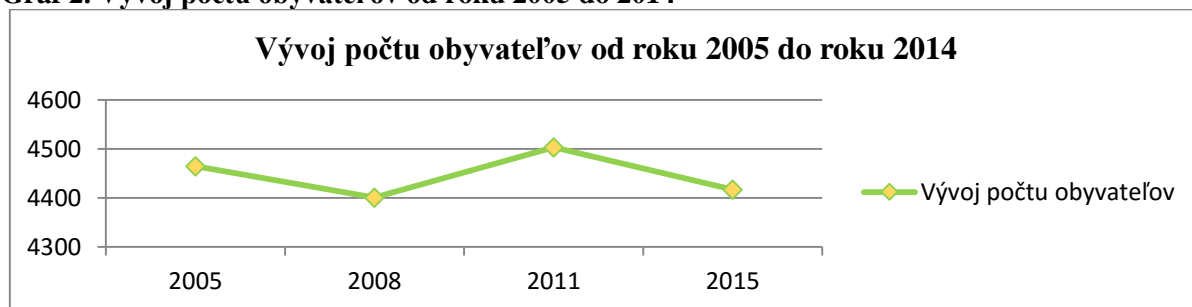
Zdroj: ŠÚ SR

V priemere má vývoj počtu obyvateľov v obciach mierne klesajúci trend. Najvyšší počet obyvateľov v rámci sledovaných rokov bol v roku 2011, keďže ku 31.12. bol počet obyvateľov na úrovni 4503. Každá z obcí má však svoj vlastný trend vývoja počtu obyvateľov, pričom v niektorých ma klesajúci v iných stúpajúci trend.

Graf 1. Podiel mužov a žien

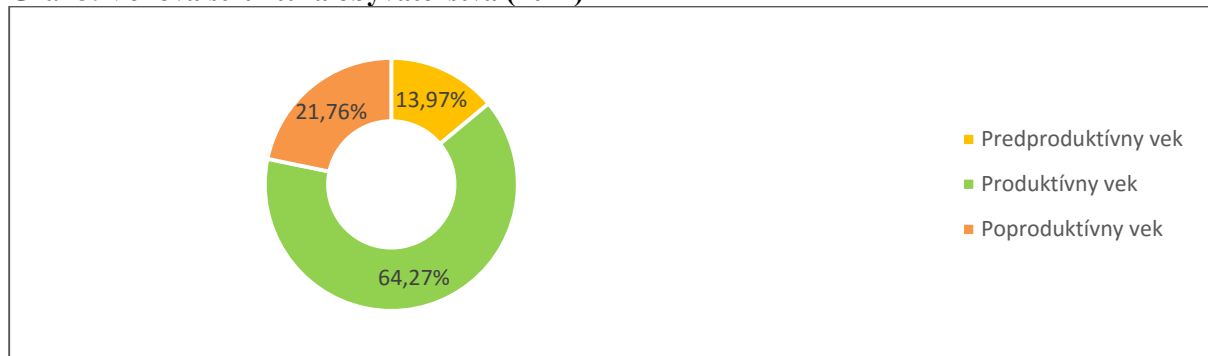

Graf 2. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2005 do 2014

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12

Graf 3. Veková štruktúra obyvateľstva (2014)

Zdroj: ŠÚ SR

Najväčšiu skupinu obyvateľstva z hľadiska produktivity tvoria obyvatelia v produktívnom veku (od 15 do 64 rokov). Ku koncu roka táto skupina obyvateľov tvorila 64,27 % z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku 2839. Druhou najviac zastúpenou skupinou je skupina obyvateľov v poproduktívnom veku 21,76 %. Poslednou najmenej zastúpenou skupinou sú obyvatelia v predproduktívnom veku (do 14 rokov), ktorých je 13,97%. V porovnaní s priemerom Prešovského kraja je v percentuálnom vyjadrení skupina obyvateľov v produktívnom veku o 5,65 p.b nižšia, skupina obyvateľov v poproduktívnom veku o 9,64 p.b. vyššia a skupina obyvateľov v predproduktívnom veku o 3,99 p.b taktiež nižšia.

Z pohľadu krajského priemeru majú obce v okrese Medzilaborce nepriaznivý vývoj z dôvodu, že obyvateľstvo rýchlejšie starne ako je v okrese natalita a s ňou spojený vývoj predproduktívnej skupiny obyvateľov. Priemerné rozdelenie produktivity obyvateľov je v Prešovskom kraji – predproduktívny vek 17,96 %, produktívny vek 69,92 % a poproduktívny vek 12,12%.

Najnepriaznivejší vývoj je v obci Olšinkov s pomerom obyvateľov 0,00% v predproduktívnom veku, 37,01% obyvateľov v produktívnom veku, 62,96% v poproduktívnom veku. Táto situácia je sčasti ovplyvnená počtom obyvateľov 27.

Naopak najpriaznivejší vývoj má obec Čabalovce pomerom obyvateľov 20,92% v predproduktívnom veku, 67,12% obyvateľov v produktívnom veku a 11,96% v poproduktívnom veku, celkovo s počtom obyvateľov 368.

Obce	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek		Spolu
	obyv.	%	obyv.	%	obyv.	%	
Brestov nad Laborcom	20	19,05 %	69	65,71 %	16	15,24 %	105
Čabalovce	77	20,92 %	247	67,12 %	44	11,96 %	368
Čabiny	39	10,43 %	243	64,97 %	92	24,60 %	374
Krásny Brod	78	16,74 %	309	66,31 %	79	16,95 %	466
Ňagov	51	11,86 %	302	70,23 %	77	17,91 %	430
Olka	38	12,88 %	174	58,98 %	83	28,14 %	295
Olšinkov	0	0,00 %	10	37,04 %	17	62,96 %	27
Palota	46	24,73 %	110	59,14 %	30	16,13 %	186
Radvaň nad Laborcom	83	14,43 %	386	67,13 %	106	18,43 %	575
Repejov	16	11,68 %	74	54,01 %	47	34,31 %	137
Rokytovce	30	15,00 %	130	65,00 %	40	20,00 %	200
Rošovce	15	8,11 %	116	62,70 %	54	29,19 %	185
Sukov	26	20,47 %	74	58,27 %	27	21,26 %	127
Svetlice	2	1,83 %	59	54,13 %	48	44,04 %	109

Valentovce	4	9,30 %	25	58,14 %	14	32,56 %	43
Volica	25	8,39 %	207	69,46 %	66	22,15 %	298
Výrava	23	12,23 %	125	66,49 %	40	21,28 %	188
Zbojné	22	12,36 %	109	61,24	47	26,40 %	178
Zbudská Belá	22	17,46 %	70	55,56 %	34	45,25 %	126
Spolu	617	13,97 %	2839	64,27 %	961	21,76 %	4417

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 8. Pohyb obyvateľstva (2005-2014)

Obec	2005					2008					2011					2014				
	Narodení	Zomrelí	Prisťahovali	Vystáhovali	Celkový prírastok	Narodení	Zomrelí	Prisťahovali	Vystáhovali	Celkový prírastok	Narodení	Zomrelí	Prisťahovali	Vystáhovali	Celkový prírastok	Narodení	Zomrelí	Prisťahovali	Vystáhovali	Celkový prírastok
Brestov nad Laborcom	0	2	0	1	-3	0	3	16	0	13	1	0	0	0	1	0	3	2	2	-3
Čabalovce	0	11	3	3	-11	3	8	15	10	0	2	7	5	6	-6	2	8	9	3	0
Čabiny	0	10	7	12	-15	4	5	14	2	11	4	3	9	4	6	5	7	1	3	-4
Krásny Brod	0	2	3	1	0	0	2	0	0	-2	0	2	0	0	-2	0	0	0	1	-1
Ňagov	0	7	1	7	-13	1	1	1	3	-2	2	2	9	21	-12	1	4	15	19	-7
OPka	0	2	5	5	-2	0	3	1	0	-2	0	6	5	2	-3	1	2	0	7	-8
OPšinkov	0	1	0	0	-1	0	1	0	1	-2	3	2	0	1	0	0	0	0	1	-1
Palota	1	1	2	3	-1	1	5	3	0	-1	2	2	3	3	0	1	3	1	1	-2
Radvaň nad Laborcom	1	2	2	4	-3	2	4	2	5	-5	0	2	7	16	-11	0	2	35	10	23
Repejov	1	6	0	1	-6	0	6	0	3	-9	1	1	7	0	7	1	1	5	6	-1
Rokytovce	1	2	1	5	-5	2	7	1	8	-12	0	2	11	8	1	1	3	4	6	-4
Roškovce	2	3	1	3	-3	1	5	2	1	-3	1	5	4	2	-2	1	7	7	2	-1
Sukov	2	4	1	3	-4	3	2	0	4	-3	0	1	1	4	-4	5	3	0	4	-2
Svetlice	3	3	3	1	2	3	7	0	3	-7	4	3	3	3	1	6	1	4	2	7
Valentovce	3	3	0	0	0	3	8	0	4	-9	5	10	1	3	-7	1	6	10	6	-1
Volica	4	14	19	15	-6	4	9	15	7	3	4	10	5	11	-12	3	12	12	9	-6
Výrava	5	6	14	5	8	7	7	17	2	15	4	2	9	6	5	2	8	10	19	-15
Zbojné	6	5	6	8	-1	2	9	6	15	-16	2	10	11	9	-6	2	7	7	7	-5
Zbudská Belá	8	4	5	12	-3	2	2	7	1	6	3	1	11	3	10	1	3	13	6	5
Celkový prírastok					-67					-25					-34					-26

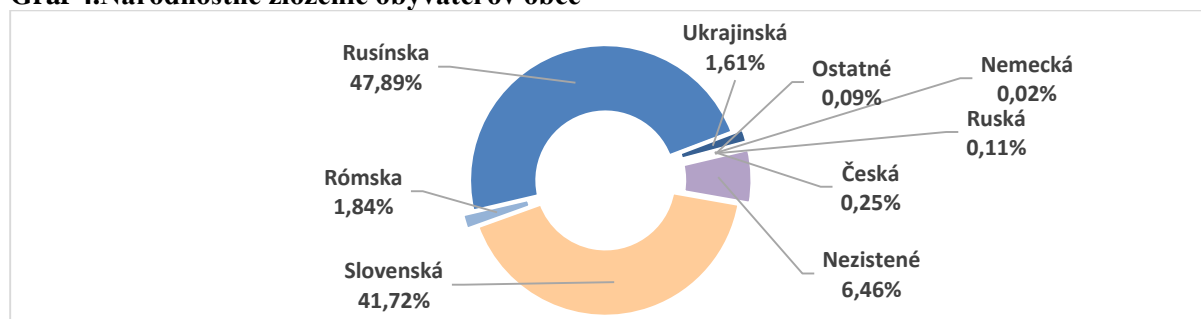
Zdroj: ŠÚ SR

Z predchádzajúcej tabuľky **Pohyb obyvateľstva (2005-2014)**, je zrejme že väčšina z obcí má úbytok na obyvateľstve. V roku 2014 bol zaznamenaný prírastok obyvateľov len v troch obciach Radvaň nad Laborcom +23 , Svetlice +7, a Zbudská Belá +5. ostatné obce mali v celkový prírastok nulový alebo záporný, teda úbytok obyvateľstva.

Tabuľka 9. Národnostné zloženie obyvateľov v obciach (SODB 2011)

Obce	Slovenská	Rómska	Rusínska	Ukrajinská	Česká	Nemecká	Ruská	Ostatné	Nezistená
Brestov nad Laborcom	57	16	19	0	1	0	0	0	12
Čabalovce	166	17	113	8	1	0	0	0	53
Čabiny	121	0	219	13	4	0	3	0	31
Krásny Brod	136	2	259	10	2	0	0	3	47
Ňagov	157	9	245	1	0	0	0	1	23
Opka	136	2	166	2	0	0	0	0	14
Opšinkov	13	0	16	6	0	0	0	0	0
Palota	43	39	94	3	0	0	0	0	6
Radvaň nad Laborcom	372	0	165	4	1	0	0	0	43
Repejov	54	0	73	1	0	0	0	0	15
Rokytovce	43	9	140	6	1	0	0	0	1
Roškovce	75	1	114	0	0	0	0	0	4
Sukov	54	2	66	8	1	0	2	0	3
Svetlice	70	0	37	0	0	1	0	0	10
Valentovce	18	0	23	1	0	0	0	0	2
Volica	154	0	150	1	0	0	0	0	15
Výrava	84	0	81	2	1	0	0	0	4
Zbojné	98	0	70	1	0	0	0	0	2
Zbudská Belá	41	0	75	4	0	0	0	0	11
Spolu	1835	81	2106	71	11	1	5	4	284

Graf 4. Národnostné zloženie obyvateľov obce

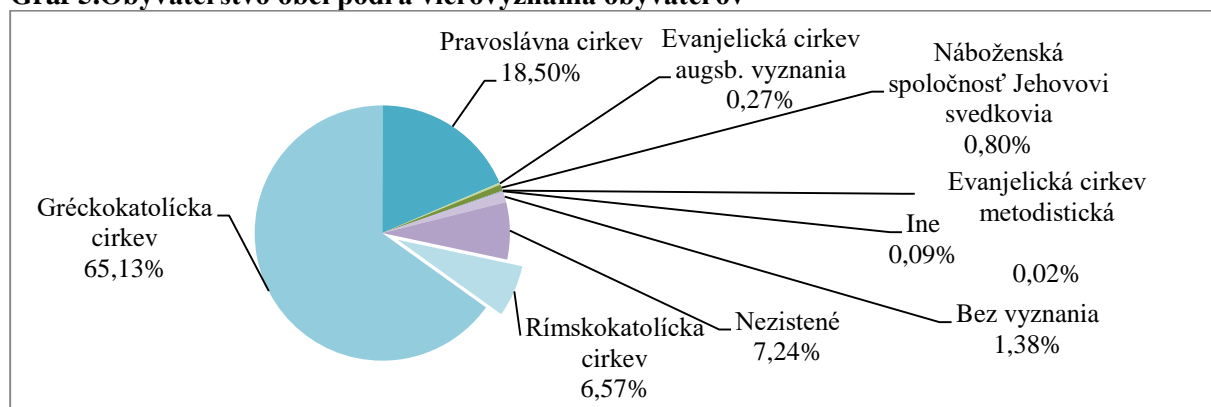

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

V národnostnom zložení obyvateľov prevláda rusínska národnosť, ku ktorej sa v roku 2011 pri sčítaní obyvateľov domov a bytov hlásilo 47,89 % z obyvateľov obcí. Druhou najväčšou národnostnou skupinou je skupina obyvateľov, ktorá sa hlási k slovenskej národnosti. Ďalšími

národnosťami, ku ktorým sa obyvatelia hlásia sú : rómska, ukrajinská, česká, nemecká, ruská, ostatné národnosti a u 6,46% obyvateľov sa nepodarilo zistiť ich národnosť.

Graf 5. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Tabuľka 10. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov

Obce	Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka cirkev	Pravoslávna cirkev	Evangelická cirkev augsburského vyznania	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	Evangelická cirkev metodistická	iné	bez vyznania	nezistené
Brestov nad Laborcom	23	68	2	0	0	0	0	1	11
Čabalovce	9	261	22	2	1	0	0	3	60
Čabiny	23	199	124	1	0	1	0	13	30
Krásny Brod	19	259	117	2	8	0	0	6	48
Ľagov	16	346	40	0	11	0	0	3	20
Ol'ka	20	265	10	1	0	0	4	5	15
Olšinkov	0	2	30	0	0	0	0	3	0
Palota	3	39	131	0	0	0	0	2	10
Radvaň nad Laborcom	60	448	21	2	0	0	0	11	43
Repejov	20	105	0	0	0	0	0	2	16
Rokytovce	10	94	90	2	0	0	0	1	3
Roškovce	7	181	1	0	0	0	0	0	5
Sukov	6	58	69	0	0	0	0	1	2
Svetlice	9	88	5	0	5	0	0	0	11
Valentovce	1	6	30	0	3	0	0	1	3
Volica	23	248	20	1	0	0	0	0	28
Výrava	28	69	59	0	6	0	0	4	6
Zbojné	7	158	1	1	2	0	0	1	1
Zbudská Belá	12	39	61	0	0	0	0	5	14
Spolu	296	2933	833	12	36	1	4	62	326

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

V náboženskom vyznaní obyvateľov dominuje gréckokatolícke vierovyznanie. Toto vyznanie tvorí v porovnaní s ostatnými 65,13 %. Druhým najviac zastúpeným vierovyznaním je

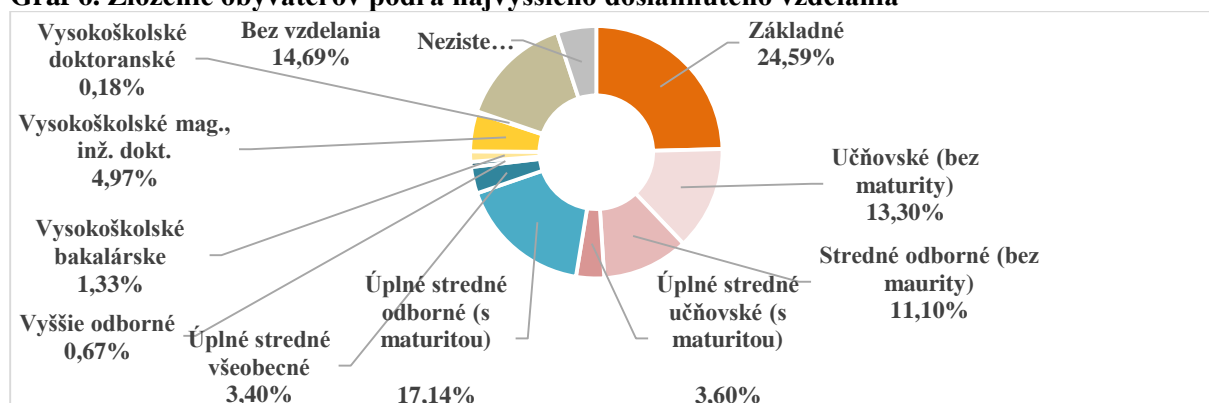
pravoslávna cirkev, ku ktorej sa hlásilo 18,50 % z obyvateľov obcí. Obyvatelia sa taktiež hlásia ku rímskokatolíckej cirkvi, evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia, evanjelickej cirkvi metodistickej a iným. Z obcí sa 62 obyvateľov nehlásilo k žiadnemu vierovyznaniu a 326 obyvateľov sa nevyjadrilo.

Tabuľka 11. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania												
Obce	Základné	Učňovské bez mat.	Stredné odborné bez maturity	Úplné stredné učňovské s maturitou	Úplné stredné odborné s maturitou	Úplné stredné všeobecné	Vyššie odborné	Vysokoškolské bakalárske	Vysokoškolské mag., inž., dokt.	Vysokoškolské doktorandské	Bez vzdelania	Nezistené
Brestov nad Laborcom	43	10	9	1	15	2	0	0	1	0	24	0
Čabalovce	90	31	35	17	54	18	2	3	13	0	81	14
Čabiny	76	66	42	13	77	16	2	4	25	1	43	26
Krásny Brod	64	65	62	11	96	26	1	9	31	0	77	17
Ňagov	97	54	47	19	90	16	5	13	24	1	56	16
Oľka	81	50	37	18	56	5	1	2	11	1	43	15
Oľšinkov	12	1	6	2	5	1	0	0	2	0	2	4
Palota	47	10	13	10	26	4	0	1	14	0	52	8
Radvaň nad Laborcom	113	78	63	21	102	16	9	5	32	2	101	43
Repejov	54	19	14	2	14	3	3	3	4	0	17	10
Rokytovce	20	46	21	10	30	4	0	2	20	1	27	19
Roškovce	82	17	19	3	35	2	1	3	5	0	17	10
Sukov	40	15	16	9	16	6	2	2	3	0	24	3
Svetlice	52	14	14	6	13	2	0	2	5	0	5	5
Valentovce	11	12	3	1	7	0	0	0	0	0	3	7
Volica	92	51	34	4	61	10	3	4	15	1	34	11
Výrava	55	19	21	3	27	3	1	3	7	1	22	10
Zbojné	55	24	20	6	29	12	0	2	6	0	15	2
Zbudská Belá	24	17	24	6	19	7	0	2	6	0	19	7
	1108	599	500	162	772	153	30	60	224	8	662	227

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Graf 6. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

3.1.2 Bývanie

Tabuľka 12. Byty podľa typu budov

Obec		Byty v budovách s jedným bytom	Byty v budovách s dvoma bytmi	Byty v budovách s tromi alebo viac bytmi
Brestov nad Laborcom	Obývané	34	0	0
	Neobývané	14	0	0
Čabalovce	Obývané	79	2	5
	Neobývané	47	0	0
Čabiny	Obývané	133	0	0
	Neobývané	75	0	0
Krásny Brod	Obývané	133	2	0
	Neobývané	26	0	0
Ňagov	Obývané	113	0	0
	Neobývané	22	0	0
Oľka	Obývané	120	0	8
	Neobývané	72	0	3
Oľšínkov	Obývané	19	0	0
	Neobývané	22	0	0
Palota	Obývané	39	4	10
	Neobývané	21	0	0
Radvaň nad Laborcom	Obývané	152	2	9
	Neobývané	62	0	0
Repejov	Obývané	60	0	0
	Neobývané	40	0	0
Rokytovce	Obývané	49	0	0
	Neobývané	13	0	0
Roškovce	Obývané	67	0	0
	Neobývané	36	0	0
Sukov	Obývané	39	0	0
	Neobývané	26	0	0
Svetlice	Obývané	60	2	0
	Neobývané	59	0	0
Valentovce	Obývané	19	0	0
	Neobývané	19	0	0
Volica	Obývané	96	0	0
	Neobývané	1	0	0
Výrava	Obývané	40	4	8
	Neobývané	44	2	2
Zbojné	Obývané	95	0	0
	Neobývané	14	0	0
Zbudská Belá	Obývané	56	0	0
	Neobývané	38	0	0

Zdroj: SODB 2011

Bytová zástavba v obciach je realizovaná prevažne prostredníctvom budov s jednou bytovou jednotkou (domoch). Tieto stavby tvoria 97,44 % z celkovo 2054. Len 2,56 % predstavujú byty, ktoré sa nachádzajú v budovách s dvoma a viacerými bytmi.

Z celkového počtu bytov 2108 bolo 655 bytov v roku 2011, pri sčítaní obyvateľov neobývaných, čo predstavuje 31,07 % z celkového počtu bytov. Z toho v dvoch obciach Oľšinkov a Výrava bolo viac neobývaných bytov ako obývaných a v obci Valentovce bol pomer obývaných a neobývaných bytov rovnaký. Tento stav je čiastočne spôsobený odlivom mladých ľudí mimo okresu, kraja, ale aj mimo republiky, a taktiež nízkou natalitou.

3.1.3 Trh práce a nezamestnanosť

Vývoj miery nezamestnanosti od roku 2009 naznačuje, že nezamestnanosť je v okrese Medzilaborce vyššia ako priemer SR a priemer PSK. Z vývoja počtu evidovaných nezamestnaných vyplýva, že v celom regióne má nezamestnanosť kolísavý veľmi pomaly klesajúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest. Vplyvom zrýchlenia rastu hospodárstva podporovaného rastom domáceho dopytu sa v roku 2014 situácia na trhu práce v niektorých okresoch zlepšila, čo sa prejavilo medziročným rastom celkovej zamestnanosti zisťovanej podľa oboch metodík Štatistického úradu SR (podľa výberového zisťovania pracovných síl i podľa štatistického výkazníctva) a poklesom miery evidovanej nezamestnanosti i nezamestnanosti zisťovanej Štatistickým úradom SR.

Medziročne sa počet evidovaných nezamestnaných znižuje aj v okrese Medzilaborce v roku 2014 predstavoval 1 362, čo je miera na úrovni 19,95 %, čo je o 2,38 % menej ako v roku 2012, keď bola počtu evidovaných nezamestnaných za sledované roky najvyššia – 22,31%. miera na úrovni 19,95% Je za sledované roky druhé najväčšie priblíženie sa k úrovni priemeru PSK.

Tabuľka 13. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)

Okres Medzilaborce											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	20,59	17,10	14,44	15,36	16,71	21,76	19,40	19,84	22,31	19,72	19,95
Muži	20,31	16,48	14,36	14,03	13,49	19,62	17,65	18,10	21,31	18,59	19,57
Ženy	20,97	17,94	14,56	17,27	21,33	25,03	21,86	22,20	23,65	21,25	20,47

Tabuľka 14. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

Obec	Evidovaní uchádzači o zamestnanie										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Brestov nad Laborcom	2	3	3	11	14	21	16	21	19	17	21
Čabalovce	36	29	31	36	37	55	52	43	53	56	63
Čabiny	22	22	16	30	40	47	42	37	48	48	51
Krásny Brod	54	46	34	30	43	53	48	55	57	59	39
Ňagov	49	56	44	37	49	59	53	37	42	52	53
Oľka	50	35	27	38	40	46	50	41	59	64	57
Oľšinkov	4	5	4	2	2	2	0	0	2	0	1
Palota	30	29	24	21	12	17	25	20	24	24	24
Radvaň nad Laborcom	45	44	38	51	46	72	73	77	57	46	49
Repejov	17	18	16	14	14	14	15	14	19	19	17
Rokytovce	21	9	13	13	17	25	24	29	22	19	18
Roškovce	16	15	7	7	10	18	24	18	25	24	21
Sukov	16	10	13	10	11	22	20	13	16	18	18

Svetlice	16	3	11	10	11	15	16	14	16	11	11
Valentovce	4	36	5	6	3	6	6	3	3	4	4
Volica	46	13	18	23	38	43	40	31	34	26	35
Výrava	19	18	13	15	12	16	19	16	25	29	32
Zbojné	31	10	22	20	23	33	21	11	23	24	21
Zbudská Belá	14	14	10	8	6	14	9	11	12	12	12
SPOLU	492	415	349	382	428	578	553	491	556	552	547

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12.

Tabuľka 15.Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity

Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity														
	Pracujúci (okrem dôchodcov)	Pracujúci dôchodcovia	Osoby na materskej dovolenke	Osoby na rodičovskej dovolenke	Nezamestnaní	Študenti stredných škôl	Študenti vysokých škôl	Osoby v domácnosti	Dôchodcovia	Prijemcovia kapitálových príjmov	Deti do 16 rokov	Iná	Nezistená	Z toho ekonomicke aktívni
Brestov nad	12	0	2	1	19	2	0	0	30	0	17	6	6	33
Čabalovce	83	4	2	8	73	13	5	1	61	0	88	4	16	162
Čabiny	104	5	4	4	47	18	7	0	135	0	50	0	17	160
Krásny Brod	151	6	4	9	43	16	8	2	107	0	81	0	32	204
Ňagov	136	4	1	12	51	15	16	0	128	0	63	3	7	192
Ol'ka	70	3	1	9	51	8	5	3	118	0	45	1	6	125
Ol'šinkov	6	0	0	0	0	1	1	0	22	0	3	0	2	6
Palota	30	3	3	2	34	2	2	2	47	2	52	1	5	70
Radvaň nad	169	2	3	7	77	19	18	7	148	0	111	0	24	251
Repejov	22	1	1	1	18	1	4	0	68	0	19	0	8	42
Rokytovce	45	2	2	9	35	7	0	0	67	0	31	2	6	84
Roškovce	44	0	1	1	16	17	5	2	80	0	22	1	5	61
Sukov	35	2	0	5	20	3	3	1	38	0	26	1	2	57
Svetlice	16	2	0	0	13	3	4	0	70	0	5	1	4	31
Valentovce	9	1	0	0	7	1	0	0	19	0	3	0	4	17
Volica	91	2	0	3	44	11	10	0	107	0	38	3	11	137
Výrava	39	1	1	4	27	4	4	0	62	0	24	1	5	68
Zbojné	47	0	0	2	21	3	10	0	71	0	15	0	2	68
Zbudská Belá	34	3	0	2	9	1	2	1	53	0	22	0	4	46
Spolu	1143	41	25	79	605	145	104	19	1431	2	715	24	166	1814

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Aj keď nezamestnanosť v okrese nepatrí úplne k najnižším v kraji, nezamestnanosť ku 31.12.2014 bola na úrovni 19,95 %, pričom v obciach združenia ku koncu roka 2014 bolo 547 evidovaných uchádzačov o zamestnanie.

Z celkového počtu obyvateľov 4503 pri sčítaní obyvateľov bolo 1814 ekonomicky aktívnych čo tvorilo 40,28 % z celkového počtu obyvateľov, avšak druhou najväčšou skupinou obyvateľov boli dôchodcovia, ktorí tvorili 31,78% z obyvateľov.

Ku koncu roka 2014 bolo v okrese evidovaných 168 podnikov, čo je len 0,94 % z celkového počtu podnikov v kraji a 387 právnických osôb (1,45% z celkového počtu v kraji). Z 168 podnikov 164 patrí do skupiny s 0-19 zamestnancami, 2 do skupiny s 20 - 49 zamestnancami a 2 do skupiny s 50-249 zamestnancami. Najväčší podiel tvoria podniky v pôdohospodárstve (62) a podniky v priemyselnej výrobe (33).

Tabuľka 16. Živnostníci podľa ekonomických činností v okrese Medzilaborce

Živnostníci podľa ekonomických činností - okres Medzilaborce 31.12. 2014																			
Spolu	pôdohospodárstvo	ťažba a dobývanie	priemyselná výroba	dodávka elektriny	dodávka vody, odpady	stavebníctvo	veľkoobchod a maloobchod	doprava a skladovanie	ubytovacie a stravovacie služby	informácie a komunikácia	finančné a poisťovacie činnosti	činnosti v oblasti nehnuteľností	odborné, vedec.a techn. činnosti	administratívne služby	vzdelávanie	zdravotníctvo	umenie, zábava, rekreácia	ostatné činnosti	
552	69	0	177	0	0	87	113	9	24	5	3	3	24	10	1	2	3	22	

Zdroj: Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR 2014

Tabuľka 17. A: Podnikateľské subjekty

Obce	Podnikateľské subjekty					
	Počet celkom	z toho poľnohospodárstvo	z toho lesné hospodárstvo	obchod a služby	výroba	ostatné (neziskový sektor)
Brestov nad Laborcom	1	1				
Čabalovce	10	5	1	2	1	1
Čabiny	5	1	1	2		1
Krásny Brod	9	2	1	2	3	1
Ňagov	4	1		3		
Oľka	8	2		3	1	2
Oľšíňkov	1	1				
Palota	3	1				2
Radvaň nad Laborcom	6	1		4		1
Repejov	4	1	1	1		1
Rokytovce	3	2				1
Roškovec	6	1	3	1		1
Sukov	3	1	1	1		

Svetlice	3	1	1	1		
Valentovce	1		1			
Volica	5	1	1	2	1	
Výrava	14	7	4	2		1
Zbojné	2		1	1		
Zbudská Belá	5	1	1	2	1	
SPOLU	93	30	17	27	7	12

Zdroj: Obecná štatistika

3.1.4 Občianska a technická vybavenosť

3.1.4.1 Občianska vybavenosť

3.1.4.1.1 Vzdelávanie

Predprimárne vzdelávanie je v okrese Medzilaborce zabezpečené 6 materskými školami pričom 3 sa nachádzajú mimo riešeného územia v obci Habura a dve v meste Medzilaborce. Zriaďovateľom týchto škôl sú obce (mesto). (Vzdelávací program úroveň ISCED O)

Materská škola Krásny Brod

Vzdelávanie je zabezpečené prostredníctvom celodennej starostlivosti. V materskej škole prebieha výučba v ukrajinskom jazyku.

Materská škola Radvaň nad Laborcom

Materská škola v Radvani nad Laborcom je zriadená pri základnej škole. Výučbu zabezpečujú 2 odborné zamestnankyne. Vzdelávanie prebieha v slovenskom jazyku.

Materská škola Čabiny

Vzdelávanie je zabezpečené prostredníctvom celodennej starostlivosti. V škole prebieha výučba v rusínskom jazyku, pričom škola je jediná na Slovensku s rusínskym vyučovacím jazykom.

Keďže tieto materské školy sú jediné v okrese (vrátane MŠ Habura a dvoch MŠ v Medzilaborciach), nenavštevujú ich len deti s trvalým pobytom v danej obci, ale aj deti okolitých obcí.

Primárne vzdelávanie (1.stupeň základných škôl) **a nižšie sekundárne vzdelávanie** (2. stupeň základných škôl a nižšie ročníky osemročných gymnázií) v okrese prebieha celkovo v 4 základných školách v okrese (dve ZŠ v meste Medzilaborce). Zriaďovateľom škôl sú obce. (Vzdelávací program úroveň ISCED 1 a ISCED 2)

Základná škola Radvaň nad Laborcom

V škole s viac ako 60 ročnou tradíciou prebieha vyučovanie v slovenskom jazyku.

Základná škola Čabiny

Tak ako v materskej aj v základnej škole v obci Čabiny prebieha výučba v rusínskom jazyku (jediná základná škola na Slovensku s vyučovacím jazykom rusínskym). Škola bola slávnostne otvorená v septembri 2008, je neplnoorganizovaná základná škola.

Vyššie sekundárne vzdelávanie získavajú študenti z riešených obcí najmä na najbližších stredných odborných školách a gymnáziu v meste Medzilaborce (SOŠ A. Warhola, Gymnázium a SOŠ pri RC sv. Nikolaja), a v meste Humenné, ale navštevujú aj iné stredné školy v Prešovskom samosprávnom kraji, či mimo neho.

Na podnecovanie tvorivých aktivít detí a mládeže v ich voľnom čase slúži zriadené centrum voľného času. Dôležitú úlohu pri rozvoji špecifických záujmov jednotlivcov spojených najmä s rozvíjaním umeleckého talentu v rámci voľnočasových aktivít je pre deti a mládež zriadená v meste Medzilaborce základná umelecká škola.

3.1.4.1.2 Šport a športové zariadenia

Obyvatelia obcí majú možnosť na športové aktivity využívať multifunkčné ihriská futbalové ihriská, tenisové ihriská, telocvičňu, volejbalové ihrisko, ale aj fitness.

Vybavenosť obcí infraštruktúrou súvisiacou s voľným časom jednotlivých obcí je uvedená v tabuľke „Športové zariadenia obcí“.

Tabuľka 18. Športové zariadenia obcí

Obce	Ihrisko pre deti	Multifunkčné ihrisko	Futbalové ihrisko	Tenisové ihrisko	Telocvičňa	Iné šport. zariadenie
Brestov nad Laborcom						
Čabalovce		X				F.
Čabiny			X			
Krásny Brod		X	X	X		
Ňagov			X			
Oľka			X			
Oľšíňkov						
Palota			X			
Radvaň nad Laborcom		X	X		X	
Repejov			X			
Rokytovce	X				X	
Roškovec						V.
Sukov						
Svetlice						
Valentovce						
Volica			X			
Výrava						
Zbojné			X			
Zbudská Belá			X			
	1	3	10	1	2	2

Zdroj: Obecná štatistika

V. – volejbalové ihrisko F. - Fitnes

3.1.4.1.3 Zdravotníctvo

Obyvatelia obcí dochádzajú za primárnou (všeobecnou preventívnou, diagnosticko – liečebnou), sekundárnou (špecializovanou diagnosticko – liečebnou) a terciárnou (následná starostlivosť o chorých s ukončeným liečebným plánom) zdravotnou starostlivosťou do okresného mesta Medzilaborce a mesta Humenné, keďže vo väčšine obcí služby spojené so zdravotnou starostlivosťou nie sú dostupné.

Výnimkou sú obce Oľka a Radvaň nad Laborcom, v ktorých sa nachádza ambulancia všeobecného lekára.

Sociálne služby

Sociálne služby dostupné obyvateľom v rámci obcí

Jednotlivé formy sociálnych služieb dostupné obyvateľom v rámci jednotlivých obcí sú uvedené nižšie v tabuľke č. 19.

V obciach sú poskytované sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku v zariadeniach pre seniorov, v denných stacionároch, v domovoch sociálnych služieb (ročný /týždenný) a v špecializovanom (resocializačnom) zariadení.

Tabuľka 19. Sociálne služby poskytované v obciach

Obce	Denný stacionár	Domov sociálnych služieb	Špecializované zariadenie	Zariadenie pre seniorov
Brestov nad Laborcom				
Čabalovce	X			
Čabiny	X			
Krásny Brod	X			
Ňagov	X			
Oľka	X			
Oľšínkov				
Palota	X			
Radvaň nad Laborcom	X			X
Repejov			X	
Rokytovce	X			
Roškovec	X			
Sukov				
Svetlice				
Valentovce				

Volica				
Výrava	X*	X		X
Zbojné	X			
Zbudská Belá				
Zariadenia spolu	12	1	1	2

*viac než jedno zariadenie daného typu

Sociálne služby dostupné obyvateľom v rámci okresu

Poskytovanie sociálnych služieb krízovej intervencie, ktoré sú poskytované fyzickým osobám na riešenie rôznych nepriaznivých situácií, je zabezpečené v zariadení sociálnych služieb *v domove na polceste*.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku sú poskytované v *zariadeniach podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľskej služby, domovoch sociálnych služieb (ročný /týždenný)*.

3.1.4.1.4 Cestovný ruch a rekreácia

Návštevnosť v okrese Medzilaborce je v porovnaní s inými okresmi PSK nízka. Turistický ruch v regióne nie je veľmi rozvinutý aj napriek množstvu jedinečných lokalít s prírodným a kultúrne - historickým potenciálom pre vidiecky cestovný ruch (vojenské cintoríny, monastyr v Krásnom Brode, Lupkowsky tunel, chránená krajinná oblasť Východné Karpaty, prírodné rezervácie s výskytom typických endemitov, a mnohé iné.

Ubytovacie zariadenia

V okrese Medzilaborce sa nachádza na konci rebríčka v počte ubytovacích zariadení a v množstve návštevníkov. K 31.12.2014 bolo v celom okrese evidované len 4 ubytovacie zariadenia, pričom 3 sa nachádzajú v katastrálnych územiach mesta Medzilaborce. Oproti roku 2013 bol teda zaznamenaný pokles o 3 ubytovacie zariadenia.

Turistické chodníky

Na území okresu sa nachádzajú turisticky veľmi atraktívne turistické trasy KREMENEK – RUSKÉ SEDLO – PALOTA – DUKLA (dĺžka 70 km, po červenej značke, trasa je súčasťou európskej turistickej magistrály prechádzajúcej okresom), PALOTA – LUPKOWSKÝ PRIESMYK (dĺžka 4,7 km po zelenej značke s číslom 5792).

Cyklotrasy

KARPATSKÁ CYKLISTICKÁ CESTA – v okrese Medzilaborce trasa Karpatskej cyklistickej cesty začína v Čertižnom, pokračuje cez Haburu, Medzilaborce, Ňagov, Čabalovce, Výravu, Svetlice, prechádza mestom Snina do obce Ubl'a. V prípade záujmu je možné prekročením ukrajinsko-slovenskej hranice vydať sa ešte ďalej do 40 km vzdialenej ukrajinskej obce Ljuta. Táto trasa je dôležitou súčasťou vidieckeho cestovného ruchu, pomáha poznávať prírodné a kultúrne jedinečnosti.

CYKLOTRASA KOMANCZA – MEDZILABORCE - V septembri 2001 bola otvorený cyklistický chodník v dĺžke 170 km: Medzilaborce - Komancza cez hraničný priechod Palota – Radoszyce.

3.1.4.1.5 Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky

Každá z riešených obcí nesie znaky jedinečnosti, či už sa to týka tradícií, prírodného potenciálu, alebo kultúrneho dedičstva. Charakteristickým znakom takmer všetkých obcí je sakrálna stavba - kostol, ktorý je ich dominantou. Všetky kostoly uvedené v tabuľke nižšie sú národnými kultúrnymi pamiatkami. Okrem kostolov sa v niektorých obciach nachádzajú taktiež kaplnky a kláštory.

Okrem sakrálnych kultúrnych pamiatok sa v obciach nachádzajú aj iné národné kultúrne pamiatky, ako sú kaštiele, cintoríny, pila a pod.

Obec	Typ pamiatky	Názov	Popis	Doba vzniku
Čabalovce	<i>Kostol</i>	<i>Chrám sv. Michala</i>	Jednoloďová stavba na ktorej prevláda neskoro barokový sloh	1741
Čabiny	<i>Kostol</i>	<i>Chrám Narodenia Panny Márie</i>	Jednoloďová stavba na ktorej prevláda nevorenesančný sloh	1892
	<i>Pomník</i>	<i>Kralickij Anatolij</i>	1835-1894,baz.mních	1981
Krásny Brod	<i>Kostol</i>	<i>Chrám sv. Jána Krstiteľa</i>	Jednoloďová stavba na ktorej prevláda klasicistický sloh	začiatok 19. st.
	<i>Kláštor</i>	<i>Kláštor Baziliánov</i>	Monastyr -ruina	16.st.
	<i>Kaštieľ</i>	<i>Kaštieľ a park</i>	Na stavba s prevládajúcim eklektickým slohom	1896
	<i>Kaplnka</i>	<i>Kaplnka P.M.Ochrankyne</i>	Kaplnka pri kláštore Baziliánov	1761
Ňagov	<i>Kostol</i>	<i>Chrám Nanebovzatia P.Márie</i>	Stavba s trojpriestorovou dispozíciou s prevládajúcim barokovým slohom	1793
Opka	<i>Kostol</i>	<i>Chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky</i>	Stavba s trojpriestorovou dispozíciou s prevládajúcim barokovým slohom	1.pol. 18.st.
Opšinkov	<i>Kostol</i>	<i>Chrám Narodenia Panny Márie</i>	Stavba s trojpriestorovou dispozíciou s prevládajúcim barokovým slohom	1776

Palota	<i>Kostol</i>	<i>Chrám narodenia presvätej Bohorodičky</i>	Jednoloďová stavba na ktorej prevláda novoklasicistický sloh	1862
	<i>Pätník</i>	<i>Pamätník padlým v 2 sv. vojne</i>	-	
Radvaň nad Laborcom	<i>Kostol</i>	<i>Chrám Zosnutia Presvätej Bohorodičky</i>	Jednoloďová stavba na ktorej prevláda barokový sloh	1790 - 1791
	<i>Cintorín</i>	<i>Židovský cintorín</i>	Približne 70 náhrobníkov	-
Repejov	<i>Kostol</i>	<i>chrám sv. Michala Archanjela</i>	Stavba s trojpriestorovou dispozíciou s prevládajúcim barokovým slohom	1770
Sukov	<i>Kostol</i>	<i>Chrám sv. Mikuláša</i>	Stavba s trojpriestorovou dispozíciou s prevládajúcim barokovým slohom	1.tret.18. st.
Svetlice	<i>Kostol</i>	<i>Chrám sv. Demetera</i>	Stavba s trojpriestorovou dispozíciou s prevládajúcim barokovým slohom	60.roky 18.st.
	<i>Píla</i>	<i>Píla</i>	-	30 roky 20.st
Volica	<i>Kostol</i>	<i>Chrám Zosnutia Presvätej Bohorodičky</i>	Jednoloďová stavba na ktorej prevláda klasicistický sloh	1796
Výrava	<i>Kostol</i>	<i>Chrám sv. Michala</i>	Stavba s trojpriestorovou dispozíciou s prevládajúcim barokovým slohom	80.roky 18.st.
Zbudská Belá	<i>Kostol</i>	<i>Chrám Nanebovstúpenia Pána</i>	Jednoloďová stavba na ktorej prevláda neskoro barokový sloh	1770

(Zdroj: Pamiatkový úrad SR)

História, ľudová slovesnosť, zvyky a tradície typické pre jednotlivé obce sa dedia z pokolenia na pokolenie a pre budúce generácie sa dokumentujú a zachovávajú rôznymi spôsobmi, napríklad aj prostredníctvom kultúrnych podujatí, slávností, festivalov - mnohokrát aj s dlhoročnou históriou, ale aj prostredníctvom iných foriem stretávania sa.

Podujatie	Mesiac konania	Mesto/obec
Radvanské slávnosti	august	Radvaň nad Laborcom
Oslavy kultúry Rusínov	august	Rošovce
Stretnutie rodákov	september	Palota
Odpustová slávnosť gréckokatolíckej cirkvi	jún	Krásny Brod

(Zdroj: Odbor Kultúry PSK)

V obciach sa nachádzajú aj ďalšie kultúrne zariadenia ako knižnice, kultúrne domy, galéria. Tieto prispievajú k lepšiemu kultúrnemu vyžitiu obyvateľov. Najviac takýchto zariadení sa nachádza v okresnom meste Medzilaborce. Známym a významným je Múzeum Andyho Warhola.

Obce	Kultúrny dom	Knižnica	Iné inštitúcie
Brestov nad Laborcom			
Čabalovce	X -2	X	
Čabiny	X	X	X - Galéria
Krásny Brod	X	X	
Ňagov	X	X	
Olka	X	X	
Olšinkov	X	X	
Palota	X		
Radvaň nad Laborcom	X	X	
Repejov	X		
Rokytovce	X	X	
Roškovce	X		
Sukov	X	X	
Svetlice	X		
Valentovce			
Volica	X	X	
Výrava	X	X	
Zbojné	X	X	
Zbudská Belá	X	X	
Spolu	18	13	1

Vojenské cintoríny

Okres Medzilaborce patril počas 2 svetovej vojny k územiám, na ktorých sa odohrávali kruté boje, preto sa tu nachádza veľký počet vojenských cintorínov. Sú to cintoríny padlých vojakov v obciach Sterkovce – Čabalovce, Čabiny, Krásny Brod, Ňagove, Olka, Repejov, Rokytovce, Roškovce, Sukov, Svetlice a Zbudská Belá. V katastrálnych územiach (v miestach frontov počas vojny) sa nachádzajú aj ešte stále nenájdene cintoríny.

Obec Palota je známa najmä kvôli Lupkowský tunelu. Ide o tunel možno s najdramatickejšou históriou. Pri svojom vzniku v roku 1874 spojil severovýchodné časti Uhorska (Halíč) dvojkolajnou traťou s centrom štátu a s Budapešťou. Už počas stavby tunela sa vyskytli problémy. Pred Palotským portálom tohto tunela stála správna budova Uhorskej spoločnosti (1896). V období 1. svetovej vojny bol tunel veľmi dôležitý. Na front železnicou prevážali zásoby i vojská. Po rozpade Rakúsko - Uhorska bola na základe Trianonskej zmluvy z 4.10. 1920 demontovaná druhá koľaj z Michaloviec až za tunel do Lupkówa. Počas druhej svetovej vojny ho vojaci viackrát zničili a bol opravený až v roku 1946. Po oprave bol síce slávnostne otvorený, no nebol využívaný. V rokoch 1995 a 1996 prebehla kompletná rekonštrukcia trate v úseku Medzilaborce – štátna hranica a v júni 1996 začala pravidelná nákladná doprava. V

roku 1999 začala aj osobná doprava. V máji 2009 v súvislosti s hospodárskym poklesom došlo k pozastaveniu cezhraničnej nákladnej dopravy. Prevádzkovanie osobnej dopravy skončilo v roku 2010. (Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v regióne Horný Zemplín, <http://www.k-report.net/clanky/odklony-v-roce-2010-lupkovskym-prusmykem/>).

Obec Krásny Brod leží na území, ktorým v minulosti viedla významná cesta z Uhorska a Podkarpattia do Haliča. Cesta prechádzala aj spomínaným Lupkovským priesmykom. Obec je úzko spätá s históriou gréckokatolíckej cirkvi. Nachádza sa v nej Monastyr rádu svätého Bazila Veľkého. Bol založený v 14. storočí. Je jedným z najstarších a najkrajších monastyrov na Slovensku, ktorý priamo nadväzuje na cyrilo-metodskú tradíciu. V pomerne zachovalom stave sa tu nachádza kaplnka Pokrova. Do roku 1752 tu stáli len drevené kostolíky, ktoré často podliehali požiarom preto bol vybudovaný prvý kamenný monastyr, ktorý bol trikrát zničený. Naposledy počas prvej svetovej vojny. Nad vchodom bol pôvodne umiestnený nápis pripomínajúci zázračné uzdravenie, ku ktorému sa viaže legenda.

Koncom 19. storočia sa tu nachádzala aj rafinéria ropy.

3.1.4.2 Technická infraštruktúra

3.1.4.2.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Cestná sieť

Cestná sieť v okrese Medzilaborce pozostáva z ciest II. triedy, ciest III. triedy a miestnych komunikácií. Cesty I. triedy okresom neprechádzajú.

V obciach slúžia obyvateľom miestne komunikácie, ktoré sú v mnohých prípadoch v nevyhovujúcom technickom stave, na niektorých úsekoch dokonca chýbajúce. Z toho dôvodu je nutná rekonštrukcia a dostavba týchto komunikácií.

V obci Palota sa nachádza aj hraničný prechod do Poľskej republiky.

TRIEDA	ČÍSLO	DĹŽKA [km]
CESTA II. TRIEDY	II/554	11,926
	II/559	35,052
	II/567	18,501
	II/575	17,234
CESTA II. TRIEDY SPOLU:		82,713
CESTA III. TRIEDY	III/55417	1,495
	III/55418	0,425
	III/5599	5,059
	III/55912	9,140
	III/55913	0,799
	III/55914	6,196
	III/55915	7,482
	III/55916	0,184
	III/55917	3,349
III/5757	8,081	
CESTA III. TRIEDY SPOLU:		42,21

Obec	Cesta I. triedy	Cesta II. triedy	Cesta III. triedy
Brestov nad Laborcom		X	
Čabalovce		X	
Čabiny		X	X
Krásny Brod		X	X
Ňagov		X	
Oľka		X	
Oľšinkov			
Palota		X	X
Radvaň nad Laborcom			X
Repejov			X
Rokytovce		X	
Roškovce			X
Sukov			
Svetlice		X	
Valentovce			X
Volica		X	
Výrava		X	
Zbojné			X
Zbudská Belá			X

Cyklochodníky

Obcami Čabalovce, Čabiny, Oľka, Palota a Výrava prechádzajú cykloturistické trasy, cyklochodníky sa tu nenachádzajú.

Cestná doprava

Obyvatelia obce majú cestnú osobnú dopravu v rámci okresu a kraja zabezpečenú priebežnými linkami SAD Humenné. Dopravné spojenie v rámci kraja je zabezpečené aj inými prepravnými spoločnosťami.

V každej z obcí sa nachádza minimálne jedna autobusová zastávka, pričom technický stav niektorých z nich je nevyhovujúci. Obce majú záujem vybudovať nové zastávky a existujúce, ktoré sú v zlom technickom stave a nevyhovujú súčasným normám, majú záujem zrekonštruovať.

Železničná doprava

Obcami Čabiny, Krásny Brod, Radvaň nad Laborcom, Sukov a Volica prechádza železničná trať v smere Humenné – Medzilaborce. Zo železničnej stanice Medzilaborce pokračuje trať smerom do Poľskej republiky. Trať slúži na osobnú, ale aj nákladnú prepravu, ktorú zabezpečuje prevažne Železničná spoločnosť Slovensko a.s.

Tabuľka 20. Dopravná obslužnosť

Obec	Autobusová zastávka	Železničná stanica	Cyklochodník
Brestov nad Laborcom	Áno		
Čabalovce	Áno		
Čabiny	Áno	Áno	
Krásny Brod	Áno	Áno	
Ňagov	Áno		
Oľka	Áno		
Oľšínkov	Áno		
Palota	Áno		
Radvaň nad Laborcom	Áno	Áno	
Repejov	Áno		
Rokytovce	Áno		
Roškovce	Áno		
Sukov	Áno	Áno	
Svetlice	Áno		
Valentovce	Áno		
Volica	Áno	Áno	
Výrava	Áno		

Zbojné	Áno		
Zbudská Belá	Áno		

3.1.4.2.2 Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Väčšina obyvateľov riešených obcí sú zásobovaní pitnou vodou z vlastných studní, časť obyvateľov je napojená na verejného alebo obecný vodovod.

Obce zásobované pitnou vodou z verejného vodovodu (Východoslovenská vodárenská sústava): čiastočne Krásny Brod, Oľšinkov, Svetlice a Výrava.

Obce zásobované pitnou vodou z obecného vodovodu: čiastočne Oľka, Volica.

Obce, v ktorých sú obyvatelia zásobovaní pitnou vodou z vlastných studní: Brestov, Čabalovce, Čabiny, čiastočne Krásny Brod, Ňagov, čiastočne Oľka, Palota, Radvaň nad Laborcom, Repejov, Rokytovce, Roškovce, Sukov, Valentovce, Zbojné, Zbudská Belá.

Kanalizačná sieť

Kanalizačná sieť vo všetkých obciach okrem obce Oľka nie je vybudovaná. Obyvatelia používajú prevažne vlastné žumpy. V obci Oľka je kanalizačná sieť dostupná pre približne 60% obyvateľov obce.

ČOV

Na čističky odpadových vôd sú napojené obce Oľka a Palota.

3.1.4.2.3 Energetické hospodárstvo

Zásobovanie plynom

Zásobovanie obyvateľov plynom je nedostatočné. Len 3 obce (Brestov nad Laborcom, Ňagov a Rokytovce) sú zásobované plynom, čo tvorí necelých 16% . V ostatných obciach obyvatelia využívajú ako primárny zdroj tepla kotly na tuhé palivo, ojedinele využívajú iné formy vykurovania.

Zásobovanie elektrickou energiou

Všetky obce sú zásobované elektrickou energiou, v intraviláne prevažne vzdušným vedením pomocou stĺpov NN, na ktorých sa zároveň nachádza aj verejné osvetlenie, ktoré je však potrebné v mnohých obciach modernizovať, alebo rekonštruovať).

3.1.4.2.4 Telekomunikácie

Obyvatelia majú takmer vo všetkých obciach signál minimálne jedného z mobilných operátorov.

Internetové pripojenie je v obciach Brestov nad Laborcom, Krásny Brod, Oľšínkov, Rokytovce, Svetlice, Volica, Výrava, Zbojné a Zbudská Belá. Internetové pripojenie majú dostupné aj prostredníctvom ADSL (káblového pripojenia). Obyvatelia ostatných obcí využívajú na internetové pripojenie mobilný internet alebo mikrovlnné pripojenie prostredníctvom súkromných poskytovateľov.

V žiadnej z obcí sa nenachádza pripojenie na internet prostredníctvom optických káblov.

Obecný rozhlas

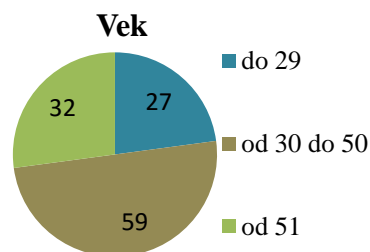
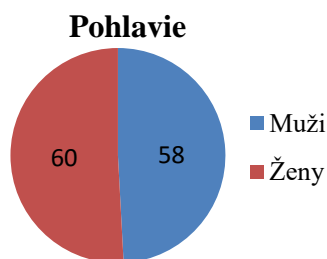
Takmer vo všetkých obciach, okrem obcí Brestov nad Laborcom a Roškovce sa nachádza obecný rozhlas, ktorý slúži ako informačný, ale aj ako bezpečnostný prvok.

Ústredne obecného rozhlasu sa nachádzajú prevažne v objekte Obecného úradu. Rozvody sú vedené kombinovane pomocou vlastných stĺpov a stĺpov NN (vzdušným vedením).

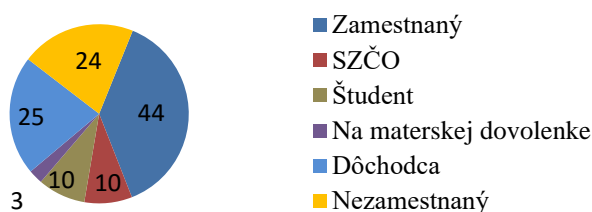
3.1.4.2.5 Odpadové hospodárstvo

V niektorých obciach nie je vybudovaný zberný dvor a nie je zabezpečené zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu. Z toho dôvodu dotknuté obce majú záujem o vybudovanie zberných dvorov a kompostovísk.

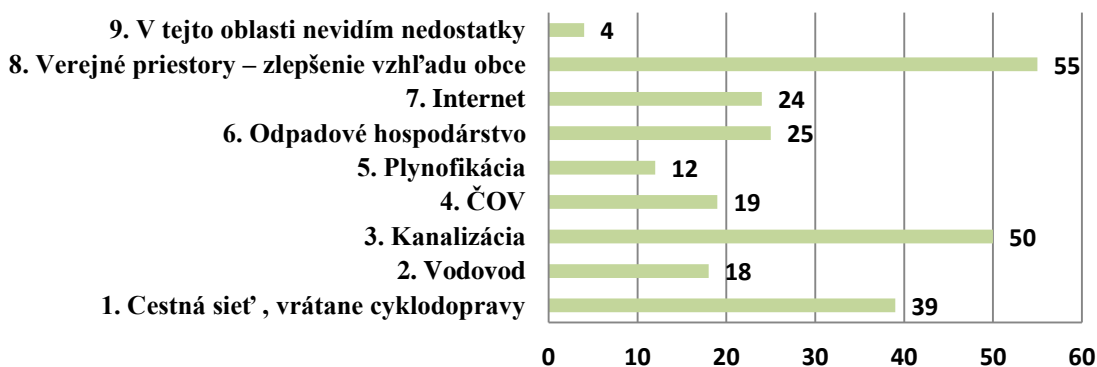
3.1.4.3 Vyhodnotenie dotazníka

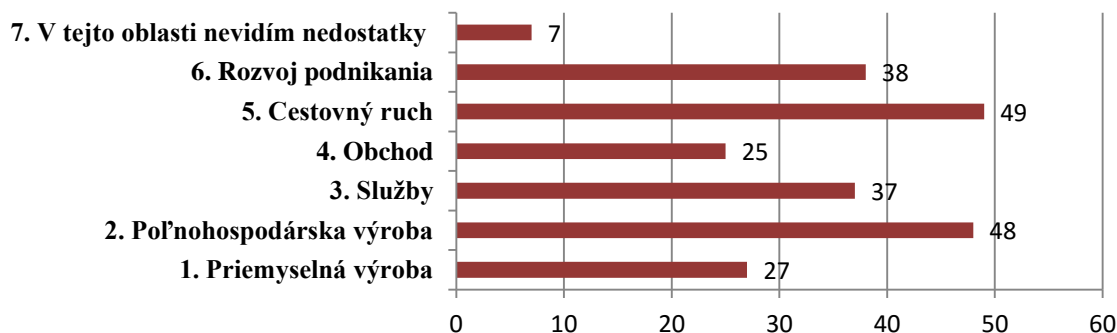
Status respondenta

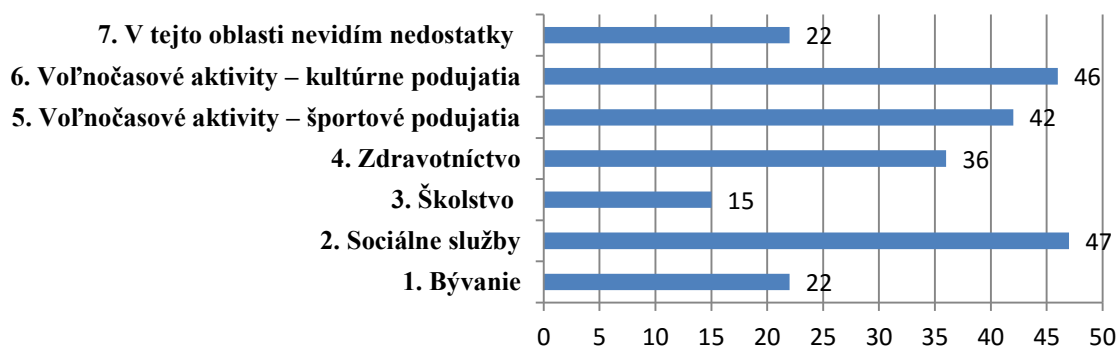
Ktoré oblasti je podľa vás v nasledujúcom období potrebné riešiť ako prioritné v oblasti VEREJNEJ INFRAŠTRUKTÚRY? (Označiť 3 odpovede)

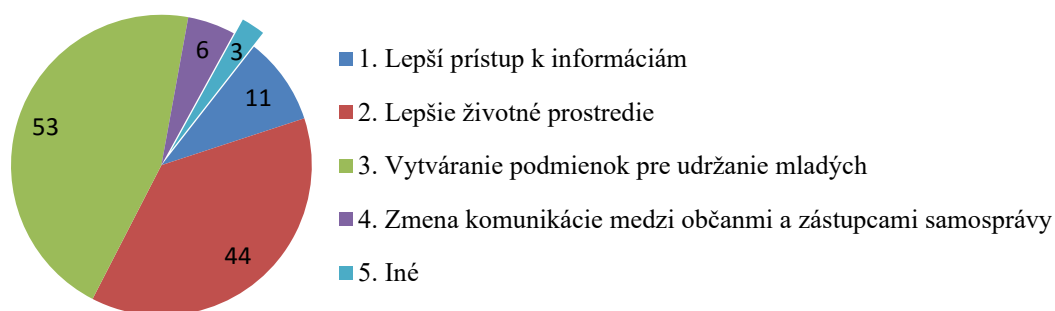
Ktoré oblasti je podľa vás v nasledujúcom období potrebné riešiť ako prioritné v oblasti HOSPODÁRSTVA? (Označiť 3 odpovede)

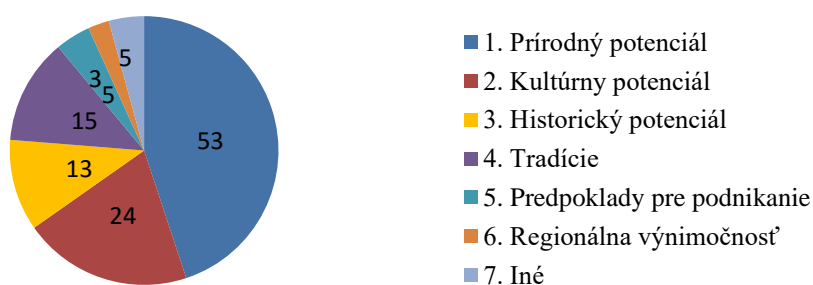
Ktoré oblasti je podľa vás v nasledujúcom období potrebné riešiť ako prioritné v SOCIÁLNEJ OBLASTI?

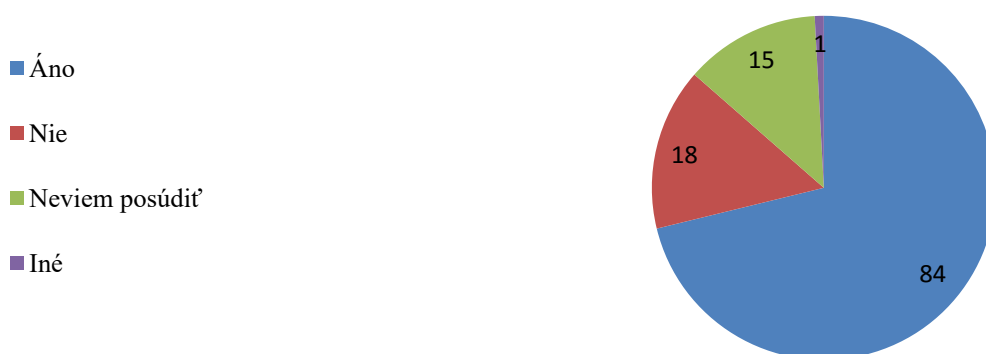
Ktoré oblasti je podľa vás v nasledujúcom období potrebné riešiť v iných oblastiach prioritné?

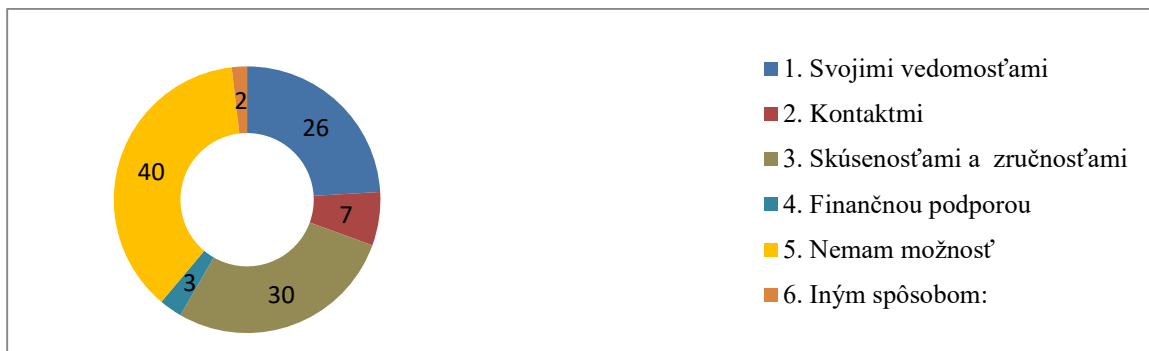
Čo je podľa vás najväčším potenciálom pre rozvoj obce?

Zaznamenali ste rozvoj obce za posledných 5 rokov?

K rozvoju obce by som mohol prispieť:

Relevantné námety obyvateľov obce boli pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vzaté do úvahy. Námety obyvateľov sú dostupné na obecnom úrade.

3.2 Analýza vonkajšieho prostredia

VONKAJŠIE FAKTORY ROZVOJA ÚZEMIA, VPLYV VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA ROZVOJ ÚZEMIA

faktory z pohľadu vonkajšieho prostredia **v sociálnej, technologickej ekonomickej, ekologickej a politickej** oblasti ovplyvňujú schopnosť vytvárať pracovné príležitosti, a tým nepriamo ovplyvňujú výšku migračného salda, ktorá bola ku koncu roka 2014 v okrese Medzilaborce + 9 (rozdiel medzi vyst'ahovanými a prisťahovanými), ako aj výšku celkového prírastku, úbytku, ktorá bola - 58 (narodení, zomrelí, vyst'ahovaní, prisťahovaní) (ŠÚ, údaj ku 31.12.2014) .

Z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia na rozvoj miestnych ekonomík riešených obcí má v rámci okresu podstatnejší význam 5 miest, okresné mesto Medzilaborce, Svidník , Stropkov, Humenné a Snina. Okres Medzilaborce patrí rozlohou k menším okresom SR, pretože je takmer o 200 km² menší ako priemerný okres Slovenskej republiky. Rozprestiera sa v Laboreckej vrchovine. Na severe hraničí s Poľskom, pričom sa tu nachádza hraničný priechod Palota.

Ku 31.12.2014 žilo v okrese Medzilaborce 12 252 obyvateľov, z toho v produktívnom veku bolo 68,12%. Priemerný vek obyvateľov bol 41,41. Nezamestnanosť v okrese bola 19,95, z toho muži 19,57 % a ženy 20,47%. Z celkového počtu obyvateľov žije v okrese v predproduktívnom veku (do 14 rokov) 1 771 obyvateľov, v produktívnom veku (od 15 – 64) žije v okrese 8 346 a v poproduktívnom veku (65+) žije 2 135 obyvateľov. Počet dlhodobu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v okrese je 925. Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím je 95. Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie – absolventi-109, počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie - mladiství-5. Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry sa v okrese Medzilaborce žije 1 883 osôb bez vzdelania. /Zdroj: Štatistický úrad SR 2014/.

Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Medzilaborce - 19,95% v porovnaní s mierou evidovanej nezamestnanosti v Prešovskom samosprávnom kraji -17,45 % je takmer o 2,5 % vyššia (ŠÚ, údaje ku 31.12.2014).

Na trhu práce v okrese Medzilaborce má dominantné postavenie strojársky priemysel, ktorý reprezentuje závod STROJLAB, s.r.o. Menej významné postavenie má v súčasnosti sklársky priemysel zaoberajúci sa brúsením skla, výrobou a predajom kryštálových lustrov. V tomto odvetví pôsobí niekoľko výrobných subjektov, pričom najväčším je GLASS –LUSTROVÉ KOMPONENTY, s.r.o. O niečo menšie sú Interglass, s.r.o. a LUSK SK, s.r.o.

V rámci okresu je zaznamenaný úpadok poľnohospodárskej výroby. Poľnohospodárskou výrobou sa zaoberajú spoločnosti Poľnoslužby Čabiny spol. s.r.o. a Družstvo Hluboká Rokytovce. Nastáva aj zmena v štruktúre právneho a vlastníckeho stavu subjektov zaoberajúcich sa poľnohospodárskou výrobou, a taktiež zmena prechodom z formy družstiev na spoločnosti s ručením obmedzeným a na akciové spoločnosti.

Podľa odvetvovej štruktúry najviac podnikateľov v okrese Medzilaborce podnikalo v priemyselnej výrobe (32%), vo veľkoobchode a maloobchode (0,20%), a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (12,5 %).

Podľa databázy Ministerstva hospodárstva SR, MH Invest s.r.o. je na území MAS LABOREC lokalizovaný Priemyselný park Medzilaborce o rozlohe 4,75 ha.

Do územia okresu zasahuje Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty. V rámci nej nájdeme prevažne aj maloplošné chránené územia okresu, národnú prírodnú rezerváciu - Palotskú jedlinu a päť prírodných rezervácií - Beskydy, Haburské rašelinisko, Jarčiská, Mokré lúky pod Čertižným a prírodnú rezerváciu Pod Demjatou.

Územie okresu Medzilaborce patrí medzi územia s jedinečným bohatým prírodným a kultúrnym potenciálom. Okrem uvedených chránených území a kultúrohistorických pamätihodností je územie bohaté aj na rôzne organizované spoločenské podujatia. Každoročne sa tu konajú folklórne festivaly

Za pridanú hodnotu v oblasti cestovného ruchu môžeme považovať cyklistickú infraštruktúru. Turistické chodníky sú významným atraktorom v oblasti vidieckeho cestovného ruchu. Známe sú: turistická trasa: Kremenec – Ruské sedlo – Palota – Dukla (dĺžka 70 km, po červenej značke, trasa je súčasťou európskej turistickej magistrály prechádzajúcej okresom)

Habura – Chvastejov – Kejda – štátna hranica s PR

Habura - Medzi Haburky – Prídatky – štátna hranica s PR

Habura - Pod Chotárom – Dychtivka – Kamjana – Brúsy – píla – hlavná železničná stanica Medzilaborce

Habura – Pod Chotárom – Dychtivka – Miková, obec

Habura Klimov – Driečna

Palota - Lupkovský priesmyk

Čertižné - Laborecké sedlo, štátna hranica s PR

Kalinov - Paseky, štátna hranica s PR

PSK patrí svojou rozlohou a počtom obyvateľov k najväčším krajom. Na základe regionalizácie OECD patrí PSK medzi prevažne vidiecke regióny V sídelnej štruktúre PSK, tak, ako je to charakteristické pre celé územie SR, prevládajú malé obce do 1 000 obyvateľov.

Prešovský samosprávny kraj je na základe ekonomických ukazovateľov za posledné roky jedným z najzaostalejších regiónov Slovenska, čomu však nenasvedčuje územie bohaté na prírodné, kultúrne a historické zdroje. PSK patrí medzi kraje s najlepšou environmentálnou kvalitou. Na väčšine územia má PSK prostredie vysokej kvality. Prírodné prostredie je relatívne málo narušené najmä v oblastiach s nízkou ekonomickou aktivitou.

Na území kraja sa nachádza 66 území európskeho významu. Územie kraja je kvôli vyhovujúcej geologickej stavbe veľmi bohaté na výskyt minerálnych a termálnych vôd. Zastúpené sú všetky známe typy minerálnych vôd (prírodné minerálne vody, prírodné liečivé vody a prírodné minerálne vody stolové, okrem rádioaktívnych, niektoré dokonca vo veľkých koncentráciách). Sú považované za vzácny prírodný zdroj a bezpochyby sú ďalším predpokladom rozvoja územia.

Blízkosť zaujímavých prírodných jedinečností a kultúrno-historických, ale aj technických pamiatok vytvára dôležitý predpoklad pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Podmienkou však zostáva dobudovanie kvalitnej turistickej a voľnočasovej infraštruktúry, kvalitné základné i doplnkové služby. Spokojnosť a dopyt návštevníkov po ďalších službách vytvorí potenciál pre vznik nových pracovných príležitostí.

STEEP analýza vonkajších faktorov	
Sociálne faktory	<ul style="list-style-type: none"> • prírastok, úbytok obyvateľov • migrácia obyvateľov • vzdelanie • sociálne postavenie obyvateľov • historický a kultúrny vývoj spoločnosti • náboženské vyznanie
Technologické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • zavádzanie IKT • zavádzanie inovatívnych technológií do výroby, postupov a procesov • investície v budúcnosti
Ekonomické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • prepojenie s politickými faktormi • stav jednotlivých sektorov národného hospodárstva • vývoj meny, kurzu, inflácie • kúpyschopnosť obyvateľstva
Ekologické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • ekosystémový prístup • ekosystémové služby
Politické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • stupeň liberalizácie a demokracie

	<ul style="list-style-type: none"> • legislatívne zmeny ovplyvňujúce podnikateľskú sféru • prenos kompetencií zo štátnej úrovne na nižšie úrovne
--	--

3.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza

OBLASŤ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - jedinečný prírodný potenciál - významný kultúrno – historický potenciál - tradícia v organizovaní kultúrnych podujatí - existencia cyklotrasy - potenciál na výstavbu cyklotrás a doplnkovej infraštruktúry - potenciál pre vidiecky cestovný ruch - potenciál pre výstavbu turistickej a rekreačnej infraštruktúry - potenciál pre rozvoj činností v pôdohospodárstve 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočne zhodnotený kultúrno – historický potenciál - nedostatok subjektov zavádzajúcich inovácie - nedostatočne zhodnotený prírodný potenciál - nedostatočne využitý potenciál pre výstavbu cyklotrás a doplnkovej infraštruktúry - nízky rozpočet obce - obecné objekty v zlom technickom stave - nedostatočná motivácia pre podnikanie vo vidieckom cestovnom ruchu - nedostatočne využitý marketing
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - podpora v oblasti budovania cyklotrás z národnej úrovne - marketingové aktivity na národnej úrovni - podpora vidieckeho cestovného ruchu z národnej úrovne - možnosť podpory definovaných oblastí z EŠIF - možnosť podpory definovaných oblastí z iných finančných mechanizmov - blízkosť zamestnávateľov etablovaných na trhu - strategické dokumenty na úrovni PSK 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem o služby v oblasti vidieckeho cestovného ruchu - ukončenie činností alebo znižovanie stavu zamestnancov zamestnávateľmi z regiónu - nezáujem o domáce produkty-výstupy spracovania ovocia - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov (NFP) - nedostatočné zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu - vysoká miera nezamestnanosti

OBLASŤ SOCIÁLNA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - výborné klimatické podmienky - jedinečný prírodný potenciál vhodný pre umiestnenie rôznych typov infraštruktúr malých rozmerov - potenciál pre výstavbu infraštruktúry súvisiacej s voľným časom a kultúrou - potenciál pre výstavbu všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov - zachovaný vidiecky ráz územia záujem prispôsobiť sa moderným trendom v oblasti poskytovania inovatívnych komunitných sociálnych služieb - existencia subjektov poskytujúcich sociálne služby - záujem o poskytovanie inovatívnych foriem sociálnych služieb zo strany klientov 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu - nedostatok alternatívnych sociálnych a komunitných služieb ku existujúcim sociálnym službám - nízka diverzifikácia v oblasti služieb - nízka kvalita voľnočasovej infraštruktúry s využitím aj pre seniorov - nedostatok rekreačných a relaxačných plôch - nedostatočné využívanie marketingových aktivít - absencia spolupráce poskytovateľov sociálnych služieb na nadnárodnej úrovni
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - blízkosť okresného mesta – potenciálni klienti využívajúci kvalitné sociálne služby - vytvorenie priaznivých podmienok pre rozvoj sociálnych služieb, napr. aj prostredníctvom štátnej legislatívy, štátnych dotácií a NFP - možnosť podpory v rámci dosiahnutia globálneho cieľa z EŠIF - možnosť podpory definovaných aktivít z iných finančných mechanizmov 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem zo strany súkromného a neziskového sektora o partnerstvo s verejným sektorom - nedostatočný záujem zo strany klientov - nedostatočný záujem o poskytovanie služieb zo strany poskytovateľov - nedostatok štátnych dotácií na podporu, skvalitnenie a na vznik nových foriem sociálnych služieb - neúspešnosť po podaní ŽoNFP

OBLASŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - jedinečná okolitá príroda - chránená krajinná oblasť - veľká rozloha lesov - zdravé životné prostredie - potenciál pre zdravý životný štýl - záujem o ochranu existujúcich ekosystémov - potenciál pre zriadenie obecného komunálneho kompostoviska - záujem obyvateľov o zhodnotený BRKO - kompost 	<ul style="list-style-type: none"> - nevybudovaná ČOV - zlý technický stav verejných budov – vysoká energetická náročnosť - absencia zhodnocovania BRKO

Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- možnosť podpory definovaných oblastí z EŠIF- možnosť podpory v oblasti z iných finančných mechanizmov- možnosť štátnych dotácií a grantov	<ul style="list-style-type: none">- nezáujem zo strany podnikateľov produkujúcich BRKO- nedostatočná prevencia pred environmentálnymi rizikami- neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov z iných finančných mechanizmov

3.4 IDENTIFIKÁCIA POTRIEB A MOŽNOSTÍ ROZVOJA:

1. Vytvoriť pracovné príležitosti a zvýšiť zamestnanosť a motivovať k zakladaniu mikro a malých podnikov, podpora nových výrobkov s vyššou pridanou hodnotou, trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+.
2. Zvýšenie záujmu o poľnohospodársku výrobu, živočíšnu aj špeciálnu rastlinnú, vytvorenie dostatočnej surovinovej základne pre potravinársky priemysel, diverzifikácia poľnohospodárskej prvovýroby s orientáciou na výrobky s vyššou pridanou hodnotou (vyššia špecializácia výroby).
3. Vytvorenie podmienok pre spracovanie poľnohospodárskej produkcie, spoluprácu medzi podnikateľskými subjektmi poľnohospodárskej výroby a podpora vytvárania krátkych odbytových reťazcov (aj produkčno-spotrebiteľské reťazce), s cieľom posilniť odbyt poľnohospodárskych surovín a výrobkov vo vzťahu k lokálnemu potravinovému trhu. Popri tradičných komoditách v rastlinnej a živočíšnej výrobe zamerať sa aj na špeciálne komodity.
4. Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku.
5. Zvýšenie investícií do infraštruktúry malých rozmerov, technickej, sociálnej, voľnočasovej najmä v nadväznosti na podporu aktívneho a zdravého starnutia.
6. Zvýšenie individualizácie miery podpory v oblasti poskytovaných sociálnych služieb podľa potrieb prijímateľov a rozvoj alternatívnych sociálnych služieb. Rozšírenie typov poskytovaných ambulantných a terénnych služieb, zvýšenie ich kvality.
7. Kladenie väčšieho dôrazu na ochranu biologickej diverzity, efektívne využívanie pôdy, ekosystémový prístup a podpora ekosystémových služieb vrátane zelených infraštruktúr, podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov.

4 STRATEGICKÁ ČASŤ

Vízia

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO	Prioritná oblasť: SOCIÁLNA (SLUŽBY)	Prioritná oblasť: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Globálny cieľ	Globálny cieľ	Globálny cieľ
Do roku 2023 zlepšiť kvalitu života obyvateľov vytvorením prostredia zabezpečujúceho priaznivé podmienky pre rast konkurencieschopných lokálnych ekonomík	Do roku 2023 zlepšiť kvalitu života obyvateľov vytvorením prostredia zabezpečujúceho priaznivé podmienky pre poskytovanie kvalitných služieb	Do roku 2023 zlepšiť kvalitu života obyvateľov vytvorením prostredia zabezpečujúceho priaznivé podmienky pre život v zdravom životnom prostredí
Špecifické ciele	Špecifické ciele	Špecifické ciele
<i>Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.</i>	<i>Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.</i>	<i>Investíciami do environmentálnych infraštruktúr podporiť ochranu ekosystémov a zabezpečiť kvalitné ekosystémové služby generujúce nové pracovné príležitosti</i>

5 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
HOSPODÁRSTVO	1.1.1 Efektívne využívanie prírodného a kultúrno - historického potenciálu vytvorením lokálneho potravinového systému a jeho prepojením s vidieckym cestovným ruchom	1.1.1.1 Vybudovanie cyklotrás, vrátane doplnkovej infraštruktúry
		1.1.1.2 Výstavba a rekonštrukcia objektov súvisiacich s VCR (turistické ubytovne)
		1.1.1.3 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov podporujúca podnikanie
		1.1.1.4 Diverzifikácia činností v oblasti prvovýroby a druhovýroby v sektore pôdohospodárstva
		1.1.1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť
		1.1.1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
SOCIÁLNA (SLUŽBY)	2.1.1 Zabezpečenie podmienok pre poskytovanie kvalitných služieb a pre lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám	2.1.1.1 Rekonštrukcia, výstavba miestnych komunikácií, vrátane chodníkov
		2.1.1.2 Rekonštrukcia zariadení poskytujúcich základné služby obyvateľom, slúžiacich na trávenie voľného času a kultúry
		2.1.1.3 Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (oddychové zóny, detské ihrisko, športovisko, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál vrátane prírodného kúpaliska (vodnej nádrže)
		2.1.1.4 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (verejné priestranstvá, námestia, parky, mosty, lávky, oplotenie cintorína, autobusové zastávky)
		2.1.1.5 Inštalácia kamerových systémov, rekonštrukcia verejného osvetlenia, požiarnej zbrojnice a miestneho rozhlasu (bezpečnosť a prevencia pred vandalizmom)
		2.1.1.6 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov na poskytovanie inovatívnych sociálnych služieb
		2.1.1.7 Vybudovanie vodovodu, skupinového miestneho vodovodu
		2.1.1.8 Odkanalizovanie, ČOV
		2.1.1.9 Plynofikácia
		2.1.1.10 Výstavba kontajnerových bytov

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	3.1.1 Zlepšenie ekosystémového prístupu	3.1.1.1 Zelená infraštruktúra (výsadba zelene a údržba)
		3.1.1.2 Protipovodňové opatrenia-regulácia potokov, vodozadržné prvky, odvodňovací kanál
		3.1.1.3 Vybudovanie zberného dvora, vybudovanie kompostoviska, BRKO (obstaranie strojov a zariadení: traktor, drvič a iné)
		3.1.1.4 Rekonštrukcia budov s využitím OZE, vrátane rozvodov kúrenia

5.1 Ukazovatele

PRIORITNÁ OBLASŤ HOSPODÁRSTVO				
Obce	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2016	Rok 2023
1.1.1 Efektívne využívanie prírodného a kultúrno - historického potenciálu vytvorením lokálneho potravinového systému a jeho prepojením s vidieckym cestovným ruchom				
1.1.1.1 Vybudovanie cyklotrás, vrátane doplnkovej infraštruktúry				
5	Nové a predĺžené existujúce cyklotrasy, vrátane doplnkovej infraštruktúry	m ²		
1.1.1.2 Výstavba a rekonštrukcia objektov súvisiacich s VCR (turistické ubytovne)				
1	Rekonštruované objekty	počet	0	
1.1.1.3 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov podporujúca podnikanie				
2	Rekonštruované objekty	počet	0	
1.1.1.4 Diverzifikácia činností v oblasti prvovýroby a druhovýroby v sektore pôdohospodárstva				
	Nové a diverzifikované činnosti v oblasti pôdohospodárstva	počet	0	
1.1.1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreativnosť				
	Zavedené inovácie	počet	0	
1.1.1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov				
	Vytvorené produkčno – spotrebiteľské reťazce	počet	0	

PRIORITNÁ OBLASŤ SOCIÁLNA (SLUŽBY)				
Obce	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2015	Rok 2023
2.1.1 Zabezpečenie podmienok pre poskytovanie kvalitných služieb a pre lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám				
2.1.1.1 Rekonštrukcia, výstavba miestnych komunikácií, vrátane chodníkov				
10	Rekonštruované a nové miestne komunikácie	m ²	0	
2.1.1.2 Rekonštrukcia zariadení poskytujúcich základné služby obyvateľom, slúžiacich na trávenie voľného času a kultúry				
11	Rekonštruované zariadenia	počet	0	
2.1.1.3 Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (oddychové zóny detské ihrisko, športovisko, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál vrátane prírodného kúpaliska (vodnej nádrže)				
11	Vybudovaná rekreačno - športová infraštruktúra	počet, m ²	0	
2.1.1.4 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (verejné priestranstvá, námestia, parky, mosty, lávky, oplotenie cintorína, autobusové zastávky)				
7	Zmodernizovaná a dobudovaná infraštruktúra malých rozmerov	počet, m ²	0	
2.1.1.5 Inštalácia kamerových systémov, rekonštrukcia verejného osvetlenia, požiarna zbrojnice a miestneho rozhlasu (bezpečnosť a prevencia pred vandalizmom)				
7	Inštalácia bezpečnostných systémov a prvkov	počet	0	
2.1.1.6 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov na poskytovanie inovatívnych sociálnych služieb				
3	Objekty vhodné na poskytovanie inovatívnych sociálnych služieb	počet	0	

2.1.1.7 Vybudovanie vodovodu, skupinového miestneho vodovodu				
6	Vybudovaný vodovod	m ²	0	
2.1.1.8 Odkanalizovanie, ČOV				
8	Vybudovaná kanalizácia	m ²	0	
2.1.1.9 Plynofikácia				
3	Vybudovaná plynofikácia	m ²	0	
2.1.1.10 Výstavba kontajnerových bytov				
1	Zriadené bytové jednotky	počet	0	

PRIORITNÁ OBLASŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE				
Obce	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2015	Rok 2023
3.1.1 Zlepšenie ekosystémového prístupu				
3.1.1.1 Zelená infraštruktúra (výsadba zelene a údržba)				
5	Realizácia zelenej infraštruktúry	m ²	0	
3.1.1.2 Protipovodňové opatrenia-regulácia potokov, vodozádržné prvky, odvodňovací kanál				
12	Vybudované protipovodňové opatrenia	m ²	0	
3.1.1.3 Vybudovanie zberného dvora, vybudovanie kompostoviska, BRKO (obstaranie strojov a zariadení: traktor, drvič a iné)				
6	Vybudované zberné dvory, kompostoviská	počet	0	
3.1.1.4 Rekonštrukcia budov s využitím OZE, vrátane rozvodov kúrenia				
3	Zrekonštruované budovy využívajúce OZE	m ²	0	

5.2 Projektové zámery

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO					
1.1.1.1 Vybudovanie cyklotrás, vrátane doplnkovej infraštruktúry					
Základné údaje					
<i>Garant:</i>	Obce: Čabiny, Ňagov, Palota, Volica, Zbojné				
<i>Kontaktná osoba</i>	Starostovia / poverené osoby				
<i>Začatie a ukončenie projektu</i>	2016 - 2023				
<i>Súčasný stav projektu</i>	Vid' tabuľka projektových zámerov				
<i>Stav pred realizáciou</i>	Nedostatočná dĺžka cyklotrás				
<i>Cieľ</i>	„Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.“				
<i>Výstup</i>	Nové a predĺžené existujúce cyklotrasy, vrátane doplnkovej infraštruktúry				
<i>Výsledok</i>	Kvalitnejšia cyklistická a doplnková infraštruktúra				
<i>Dopad</i>	Zvýšený záujem VCR				
Realizácia projektu					
<i>Fáza /míľnik</i>	<i>Predpokladaný termín</i>				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	X	x	x
Spolu	500 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO					
1.1.1.2 Výstavba a rekonštrukcia objektov súvisiacich s VCR					
Základné údaje					
<i>Garant:</i>	Obce: Palota,				
<i>Kontaktná osoba</i>	Starostovia / poverené osoby				
<i>Začatie a ukončenie projektu</i>	2016 - 2023				
<i>Súčasný stav projektu</i>	Vid' tabuľka projektových zámerov				
<i>Stav pred realizáciou</i>	Zlý technický stav objektov				
<i>Cieľ</i>	„Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.“				
<i>Výstup</i>	Rekonštruované objekty				
<i>Výsledok</i>	Vyššia kvalita infraštruktúry VCR				
<i>Dopad</i>	Vyššia návštevnosť				

Realizácia projektu					
Fáza /míľnik			Predpokladaný termín		
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	800 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO					
1.1.1.3 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov podporujúca podnikanie					
Základné údaje					
Garant:			Obce: Ňagov, Vyrava		
Kontaktná osoba			Starostovia / poverené osoby		
Začatie a ukončenie projektu			2016 -2023		
Súčasný stav projektu			Vid' tabuľka projektových zámerov		
Stav pred realizáciou			Nevyhovujúci technický stav nevyužívaných objektov, vysoká energetická náročnosť		
Cieľ			„Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.“		
Výstup			Rekonštruované objekty		
Výsledok			Objekty vhodné na podnikateľské činnosti		
Dopad			Zvýšenie výkonnosti miestnych ekonomík		
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik			Predpokladaný termín		
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	320 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO					
1.1.1.4 Diverzifikácia činností v oblasti prvovýroby a druhovýroby v sektore pôdohospodárstva					
Základné údaje					
Garant:	Vybrané obce - MAS LABOREC				
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby				
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023				
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov				
Stav pred realizáciou	Nízka diverzifikácia činností				
Cieľ	„Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.“				
Výstup	Nové a diverzifikované činnosti v oblasti pôdohospodárstva				
Výsledok	Zhodnocovanie výstupov poľnohospodárskych činností a potravinárskeho(spracovateľského) priemyslu				
Dopad	Viac pracovných príležitostí				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2018				
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2019				
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy	2019				
Realizácia projektu / kolaudácia	2020 - 2023				
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	1 500 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO					
1.1.1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť					
Základné údaje					
Garant:	Vybrané obce - MAS LABOREC				
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby				
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023				
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov				
Stav pred realizáciou	Nízka úroveň inovácií				
Cieľ	„Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.“				

<i>Výstup</i>	Zavedené inovácie				
<i>Výsledok</i>	Zhodnocovanie vnútorného potenciálu				
<i>Dopad</i>	Nové pracovné príležitosti				
Realizácia projektu					
<i>Fáza /míľnik</i>	<i>Predpokladaný termín</i>				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	750 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO					
1.1.1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov					
Základné údaje					
<i>Garant:</i>	Vybrané obce - MAS LABOREC				
<i>Kontaktná osoba</i>	Starostovia / poverené osoby				
<i>Začatie a ukončenie projektu</i>	2016 - 2023				
<i>Súčasný stav projektu</i>	Vid' tabuľka projektových zámerov				
<i>Stav pred realizáciou</i>	Nedostatočná spolupráca				
<i>Cieľ</i>	„Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.“				
<i>Výstup</i>	Vytvorené produkčno – spotrebiteľské reťazce				
<i>Výsledok</i>	Zvýšenie spolupráce				
<i>Dopad</i>	Vyššia výkonnosť ekonomiky				
Realizácia projektu					
<i>Fáza /míľnik</i>	<i>Predpokladaný termín</i>				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2020				
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2020				
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy	2021				
Realizácia projektu / kolaudácia	2021 - 2023				
Financovanie projektu					
<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x

Spolu	150 000	x	x	x	x
-------	---------	---	---	---	---

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA

2.1.1.1 Rekonštrukcia, výstavba miestnych komunikácií, vrátane chodníkov

Základné údaje

Garant:	Obce: Čabiny, Ňagov, Olšíňkov, Radvaň nad Laborcom, Rokytovce, Roškovce, Svetlice, Volica, Vyrava, Zbojné
Kontaktná osoba	starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Zlý technický stav
Cieľ	„Investíciami do environmentálne prijateľných činností podporiť efektívnejšie zhodnotenie vnútorného potenciálu, generujúce nové pracovné príležitosti.“
Výstup	Rekonštruované a nové miestne komunikácie
Výsledok	Kvalitná dopravná infraštruktúra podporujúca podnikanie
Dopad	Vyššia návštevnosť

Realizácia projektu

Fáza /míľnik **Predpokladaný termín**

Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	
Príprava a podanie žiadosti o NFP	
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy	
Realizácia projektu / kolaudácia	

Financovanie projektu

Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	2 000 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA

2.1.1.2 Rekonštrukcia zariadení poskytujúcich základné služby obyvateľom, slúžiacich na trávenie voľného času a kultúry

Základné údaje

Garant:	Obce: Brestov nad Laborcom, Čabalovce, Čabiny, Ňagov, Olšíňkov, Rokytovce, Roškovce, Svetlice, Volica, Vyrava, Zbudská Belá
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nevyhovujúci technický stav zariadení

Cieľ	„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“				
Výstup	Rekonštruované zariadenia				
Výsledok	Vyššia kvalita poskytovaných služieb				
Dopad	Vyššia kvalita života obyvateľov a vyššia návštevnosť v rámci VCR				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	2 700 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA

2.1.1.3 Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (oddychové zóny detské ihrisko, športovisko, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál vrátane prírodného kúpaliska (vodnej nádrže)

Základné údaje

Garant:	Obce: Čabalovce, Čabiny, Krásny Brod, Ňagov, Palota, Rokytovce, Svetlice, Volica, Výrava, Zbojné, Zbudská Belá,
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nedostatočná rekreačno-športová infraštruktúra
Cieľ	„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“
Výstup	Vybudovaná rekreačno - športová infraštruktúra
Výsledok	Moderná infraštruktúra reagujúca na vyššie nároky obyvateľov a návštevníkov
Dopad	Vyššia spokojnosť obyvateľov a vyššia návštevnosť v rámci VCR

Realizácia projektu					
Fáza /míľnik			Predpokladaný termín		
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	2 000 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA					
2.1.1.4 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (verejné priestranstvá, námestia, parky, mosty, lávky, oplotenie cintorína, autobusové zastávky)					
Základné údaje					
Garant:	Obce: Čabalovce, Olšinkov, Rokytovce, Svetlice, Výrava, Zbojné, Zbudská Belá				
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby				
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023				
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov				
Stav pred realizáciou	Nedostatočná a opotrebovaná infraštruktúra malých rozmerov				
Cieľ	„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“				
Výstup	Zmodernizovaná a dobudovaná infraštruktúra malých rozmerov				
Výsledok	Vytvorenie atraktívnejšieho prostredia				
Dopad	Zvýšenie kvality života obyvateľov a zvýšenie záujmu návštevníkov				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik					
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					

Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	700 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA					
2.1.1.5 Inštalácia kamerových systémov, rekonštrukcia verejného osvetlenia, požiarnej zbrojnice a miestneho rozhlasu (bezpečnosť a prevencia pred vandalizmom)					
Základné údaje					
Garant:	Obce: Čabalovce, Ňagov, Olšinkov, Svetlice, Volica, Výrava, Zbojné				
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby				
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023				
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov				
Stav pred realizáciou	Nedostatočná informovanosť obyvateľov a nedostatočná prevencia proti vandalizmu				
Cieľ	„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“				
Výstup	Inštalácia bezpečnostných systémov a prvkov				
Výsledok	Zachovanie a posilnenie bezpečnosti				
Dopad	Vyššia kvalita života v obci				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	600 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA					
2.1.1.6 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov na poskytovanie inovatívnych sociálnych služieb					
Základné údaje					
Garant:	Obce: Čabalovce, Ňagov, Zbudská Belá				
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby				
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023				
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov				

<i>Stav pred realizáciou</i>	Nevyužívané objekty v zlom technickom stave				
<i>Cieľ</i>	„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“				
<i>Výstup</i>	Objekty vhodné na poskytovanie inovatívnych sociálnych služieb				
<i>Výsledok</i>	Poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb				
<i>Dopad</i>	Vyššia kvalita života klientov				
Realizácia projektu					
<i>Fáza /míľnik</i>			<i>Predpokladaný termín</i>		
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	300 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA	
2.1.1.7 Vybudovanie vodovodu, skupinového miestneho vodovodu	
Základné údaje	
<i>Garant:</i>	Obce: Čabiny, Oľšinkov, Palota, Radvaň nad Laborcom, Výrava, Zbojné
<i>Kontaktná osoba</i>	Starostovia / poverené osoby
<i>Začatie a ukončenie projektu</i>	2016 - 2023
<i>Súčasný stav projektu</i>	Vid' tabuľka projektových zámerov
<i>Stav pred realizáciou</i>	Napojenie na vlastné (obecné) studne
<i>Cieľ</i>	„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“
<i>Výstup</i>	Vybudovaný vodovod
<i>Výsledok</i>	Napojenie užívateľov na verejný vodovod
<i>Dopad</i>	Zvýšenie kvality života, vytvorenie nových pracovných príležitostí
Realizácia projektu	
<i>Fáza /míľnik</i>	<i>Predpokladaný termín</i>

Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	5 200 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA

2.1.1.8 Odkanalizovanie, ČOV

Základné údaje

Garant:	Obce: Čabalovce, Čabiny, Palota, Radvaň nad Laborcom, Svetlice, Volica, Výrava, Zbojné
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Používanie žump
Cieľ	„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“
Výstup	Vybudovaná kanalizácia
Výsledok	Skvalitnenie infraštruktúry malých rozmerov
Dopad	Vyššia kvalita života

Realizácia projektu

Fáza /míľnik	Predpokladaný termín
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	
Príprava a podanie žiadosti o NFP	
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy	
Realizácia projektu / kolaudácia	

Financovanie projektu

Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	
Spolu	200 000	x	x	x	

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA

2.1.1.9 Plynofikácia					
Základné údaje					
Garant:		Obce: Čabalovce, Palota, Výrava			
Kontaktná osoba		Starostovia / poverené osoby			
Začatie a ukončenie projektu		2016 - 2023			
Súčasný stav projektu		Vid' tabuľka projektových zámerov			
Stav pred realizáciou					
Cieľ		„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“			
Výstup		Vybudovaná plynofikácia			
Výsledok		Skvalitnenie základnej infraštruktúry			
Dopad		Vyššia kvalita života			
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik			Predpokladaný termín		
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	4 600 00	x	x	x	x

Prioritná oblasť: **SOCIÁLNA**

2.1.1.10 Výstavba kontajnerových bytov

Základné údaje					
Garant:		Obce: Čabalovce			
Kontaktná osoba		Starostovia / poverené osoby			
Začatie a ukončenie projektu		2016 - 2023			
Súčasný stav projektu		Vid' tabuľka projektových zámerov			
Stav pred realizáciou		Nedostatok bytových jednotiek			
Cieľ		„Investíciami podporujúcimi skvalitňovanie infraštruktúr rôznych typov podporiť poskytovanie kvalitných a inovatívnych služieb generujúce nové pracovné príležitosti.“			
Výstup		Zriadené bytové jednotky			
Výsledok		Lepšie možnosti bývania			
Dopad		Obmedzenie migrácie			
Realizácia projektu					

<i>Fáza /míľnik</i>		<i>Predpokladaný termín</i>			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	100 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

3.1.1.1 Zelená infraštruktúra (výsadba zelene a údržba)

Základné údaje

<i>Garant:</i>	Obce: Čabalovce, Ňagov, Radvaň nad Laborcom, Výrava, Zbojné
<i>Kontaktná osoba</i>	Starostovia / poverené osoby
<i>Začatie a ukončenie projektu</i>	2016 - 2023
<i>Súčasný stav projektu</i>	Vid' tabuľka projektových zámerov
<i>Stav pred realizáciou</i>	Nekvalitné ekosystémové služby vplyvom nevhodnej ľudskej činnosti
<i>Cieľ</i>	„Investíciami do environmentálnych infraštruktúr podporiť ochranu ekosystémov a zabezpečiť kvalitné ekosystémové služby generujúce nové pracovné príležitosti“
<i>Výstup</i>	Realizácia zelenej infraštruktúry
<i>Výsledok</i>	Kvalitnejšie životné prostredie
<i>Dopad</i>	Kvalitné ekosystémové služby

Realizácia projektu

<i>Fáza /míľnik</i>		<i>Predpokladaný termín</i>			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	900 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE					
3.1.1.2 Protipovodňové opatrenia-regulácia potokov, vodozádržné prvky, odvodňovací kanál					
Základné údaje					
Garant:		Obce: Čabalovce, Čabiny, Krásny Brod, Ňagov, Palota, Radvaň nad Laborcom, Rokytovce, Roškovce, Svetlice, Volica, Výrava, Zbojné			
Kontaktná osoba		Starostovia / poverené osoby			
Začatie a ukončenie projektu		2016 - 2023			
Súčasný stav projektu		Vid' tabuľka projektových zámerov			
Stav pred realizáciou		Nedostatočná prevencia pred negatívnymi vplyvmi počasia			
Cieľ		„Investíciami do environmentálnych infraštruktúr podporiť ochranu ekosystémov a zabezpečiť kvalitné ekosystémové služby generujúce nové pracovné príležitosti“			
Výstup		Vybudované protipovodňové opatrenia			
Výsledok		Prevencia pred negatívnymi dopadmi ako následku zmeny klímy			
Dopad		Kvalitné ekosystémové služby			
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik			Predpokladaný termín		
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	7 000 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE					
3.1.1.3 Vybudovanie zberného dvora, vybudovanie kompostoviska, BRKO - (obstaranie strojov a zariadení: traktor, drvič a iné)					
Základné údaje					
Garant:		Obce: Čabiny, Ňagov, Palota, Radvaň nad Laborcom, Volica, Zbudská Belá			
Kontaktná osoba		Starostovia / poverené osoby			
Začatie a ukončenie projektu		2016 - 2023			
Súčasný stav projektu		Vid' tabuľka projektových zámerov			
Stav pred realizáciou		Nedostatočné triedenie a zhodnocovanie odpadov			

Cieľ	„Investíciami do environmentálnych infraštruktúr podporiť ochranu ekosystémov a zabezpečiť kvalitné ekosystémové služby generujúce nové pracovné príležitosti“				
Výstup	Vybudované zberné dvory, kompostoviská				
Výsledok	Zhodnotenie odpadov				
Dopad	Kvalitné ekosystémové služby				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	1 100 000	x	x	x	x

Prioritná oblasť: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE					
3.1.1.4 Rekonštrukcia budov s využitím OZE, vrátane rozvodov kúrenia					
Základné údaje					
Garant:	Obce: Krásny Brod, Výrava, Zbojné				
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby				
Začatie a ukončenie projektu	2016 - 2023				
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov				
Stav pred realizáciou	Budovy v zlom technickom stave				
Cieľ	„Investíciami do environmentálnych infraštruktúr podporiť ochranu ekosystémov a zabezpečiť kvalitné ekosystémové služby generujúce nové pracovné príležitosti“				
Výstup	Zrekonštruované budovy využívajúce OZE				
Výsledok	Šetrenie a zhodnotenie a prírodných zdrojov				
Dopad	Kvalitné ekosystémové služby				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)					
Príprava a podanie žiadosti o NFP					
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy					
Realizácia projektu / kolaudácia					
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					

Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	x
Spolu	500 000	x	x	x	x

6 REALIZAČNÁ ČASŤ

6.1 Akčný plán

Opatrenie / Aktivita	Obdobie realizácie	Zdroj financovania				Obec
		ÉU	SR	Obec	iné	
Prioritná oblasť HOSPODÁRSTVO						
<i>1.1.1 Efektívne využívanie prírodného a kultúrno - historického potenciálu vytvorením lokálneho potravinového systému a jeho prepojením s vidieckym cestovným ruchom</i>						
1.1.1.1 Vybudovanie cyklotrás, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2016-2023	x	x	x		
1.1.1.2 Výstavba a rekonštrukcia objektov súvisiacich s VCR	2016-2023	x	x	x		
1.1.1.3 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov podporujúca podnikanie	2016-2023	x	x	x		
1.1.1.4 Diverzifikácia činností v oblasti prvovýroby a druhovýroby v sektore pôdohospodárstva	2016-2023	x	x	x		
1.1.1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť	2016-2023	x	x	x		
1.1.1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov	2016-2023	x	x	x		

Opatrenie / Aktivita	Obdobie realizácie	Zdroj financovania				Ukazovateľ
		ÉU	SR	Obec	iné	
Prioritná oblasť SOCIÁLNA (SLUŽBY)						
<i>2.1.1 Zabezpečenie podmienok pre poskytovanie kvalitných služieb a pre lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám</i>						
2.1.1.1 Rekonštrukcia, výstavba miestnych komunikácií, vrátane chodníkov	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.2 Rekonštrukcia zariadení poskytujúcich základné služby obyvateľom, slúžiacich na trávenie voľného času a kultúry	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.3 Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (oddychové zóny, detské ihrisko, športovisko,	2016-2023	x	x	x		

altánky , ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál vrátane prírodného kúpaliska (vodnej nádrže)						
2.1.1.4 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (verejné priestranstvá, námestia, parky, mosty, lávky, oplatenie cintorína, autobusové zastávky)	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.5 Inštalácia kamerových systémov, rekonštrukcia verejného osvetlenia, požiarnej zbrojnice a miestneho rozhlasu (bezpečnosť a prevencia pred vandalizmom)	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.6 Rekonštrukcia nevyužívaných objektov na poskytovanie inovatívnych sociálnych služieb	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.7 Vybudovanie vodovodu, skupinového miestneho vodovodu	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.8 Odkanalizovanie, ČOV	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.9 Plynofikácia	2016-2023	x	x	x		
2.1.1.10 Výstavba kontajnerových bytov	2016-2023	x	x	x		

Opatrenie / Aktivita	Obdobie realizácie	Zdroj financovania				Ukazovateľ
		ÉU	SR	Obec	iné	
Prioritná oblasť ŽIVOTNÉ PROSTREDIE						
3.1.1 Zlepšenie ekosystémového prístupu						
3.1.1.1 Zelená infraštruktúra (výsadba zelene a údržba)	2016-2023	x	x	x		
3.1.1.2 Protipovodňové opatrenia-regulácia potokov, vodozádržné prvky, odvodňovací kanál	2016-2023	x	x	x		
3.1.1.3 Vybudovanie zberného dvora, vybudovanie kompostoviska, BRKO (obstaranie strojov a zariadení: traktor, drvič a iné)	2016-2023	x	x	x		
3.1.1.4 Rekonštrukcia budov s využitím OZE, vrátane rozvodov kúrenia	2016-2023	x	x	x		

7 Záver

Spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MAS LABOREC predstavuje strednodobý plánovací dokument. Priority boli stanovené na základe odborných analýz a identifikovaných potrieb s cieľom vytvoriť podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov, a to prostredníctvom cielene nasmerovaných intervencií do definovaných oblastí rozvoja a zabezpečiť tak rozvoj miestnych ekonomík a rast konkurencieschopnosti.

Implementácia programu bude priebežne monitorovaná a hodnotená s ohľadom na výsledky a dopad realizovaných intervencií.

8 Použité zdroje

1. Štatistický úrad SR
2. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
4. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
5. Pamiatkový úrad SR
6. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja
7. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2010
8. Stratégia Európa 2020
9. Integrovaný regionálny operačný program